دورهٔ چهاردهم قانون گذاری — جلسه ۹۰ — شماره مسلسل ـ ۱۳۴۷

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۱۹ دی ماه ۱۳۲۳ ☆

فهرست مطالب :

۱ ـ قرائت صورت مجلس
۲ ـ شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع به بقیه مواد قانون دو دوازدهم
۳ ـ تصویب صورت مجلس
۴ ـ بقیه شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع به بقیه مواد قانون دو دوازدهم
۵ ـ موقع ودستور جلسهٔ بعد ـ ختم جلسه

مجلس دو ساعت و ده دقیقه قبل ازظهر بریاست آقای آقا سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۷ دی ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ☆☆

[۱ - قرائت صورت مجلس]

رئیس ـ آقای صفوی فرمایشی داشتید ؟

صفوی ـ بنده راجع بصورت جلسه عرضی داشتم .

رئیس ـ بفرمائید .

صفوی ـ عرض کنم که یك دفعه دیگرهم بنده تذکری دادم که مطابق اصل هفتم قانون اساسی مصرح است که مجلس شورای ملی بعد ازحضور دوثلث ازنمایندگان برای مذاکره بایستی تشکیل شود بازهم این موضوع رعایت نشده است وهنوز عده برای مذاکره ورأی کافی نیست زنگ تشکیل جلسهٔ علنی زده میشود ، آقایان میآیند اینجا می‌نشینند درصورتی که عده کافی نیست بنده خواستم مقام ریاست را متوجه نمایم که مقرر فرمایند اگر آقایان دیرتر از موقع مقرر حاضر بشوند جلسه را تشکیل ندهیم والا اگر آقایان درموقع مقرر آمده باشند وعده برای رأی ومذاکره کافی باشد آنوقت زنگ برای تشکیل جلسه زده شود نه قبل ازاینکه عده کافی بشود چون ممکن است آقایان نیایند واسباب اشکال بشود .

رئیس ـ این مخالف قانون نیست ، یك مرتبه گفتید دو

☆☆ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه ـ آقایان : منصف ـ بهبهانی ـ فرمانفرمائیان .

غائبین بی‌اجازه ـ آقایان : فولادوند ـ ذوالقدر ـ دکتر کشاورز ـ نقابت ـ اخوان ـ کفائی ـ آصف ـ امیرابراهیمی ـ حیدرعلی امامی تولیت ـ تیمورتاش ـ بوشهری ـ سلطانی ـ ظفری ـ دکتر معاون ـ سید ضیاء الدین ـ فداکار ـ تهرانی ـ معدل ـ رفیعی ـ کام بخش مهندس پنامی .

مرتبه گفتید سه‌مرتبه گفتید بنده هم جواب دادم ممکن است بنده در این خصوص از مجلس رأی بگیرم بعضی از آقایان میفرمایند این عمل برخلاف مقررات است وقانون لازم دارد که برای این موضوع بگذرانیم ورسمیت بدهیم عرض میکنم ما اینجا اجتماع می کنیم و برمی خیزیم کجاش مخالف قانون اساسی است، قانون اساسی اجتماع در اینجا را که منع نکرده است لذا دیگر مخالفتی باقی نمی ماند (صحیح است)

مهندس فریور ـ قانون اساسی برای تشکیل دفعه اول مجلس است .

رئیس ـ آقای مجد ضیائی فرمایشی دارید ؟

مجد ضیائی ـ آقای فرمانفرمائیان را درصورت جلسه غائب نوشته اند ایشان مریض هستند وتوسط بنده از مقام ریاست اجازه خواسته‌اند لذا خواستم تقاضا کنم اصلاح شود .

رئیس ـ نوشتم که اصلاح شود . آقای فرخ فرمایشی دارید ؟ .

فرخ ـ آقای تیمورتاش راجزو غائبین بی اجازه نوشته‌اید درصورتیکه تقاضای مرخصی او تقدیم شده است بکمیسیون عرایض این است که تقاضا میکنم اصلاح بشود .

رئیس ـ آقای اردلان فرمایشی دارید ؟

اردلان ـ عرض میکنم که درجلسهٔ گذشته آقایانی که درآن روز بیاناتی فرمودند ازجمله یکی نمایندهٔ محترم آقای هاشمی‌بود که بیانات بسیار جالب توجهی فرمودند وبختانه بیانات ایشان بهیچوجه درصورت جلسه منعکس نشده بود، بنده استدعا میکنم یك مختصری ازبیانات ایشان درصورتمجلس انعکاس پیدا کند .

اقبال ـ آخر بیانات ایشان بشما چه مربوط است . . .

فاطمی ـ درعمل انعکاس پیدا کرد :

رئیس ـ آقای حاذقی فرمایشی دارید ؟

حاذقی ـ بنده دیروز پیشنهادی داده بودم که دراطراف آن توضیحات کافی داده نشد مقصود این است که دولت برای کارهای اقتصادی خودش موظف باشد که برای مملکت درجدود نرخ متوسط خاورمیانه جنس بخرد، زیرا اطلاع داشتم که خریدهای دولت از اجناس انحصاری زاید برآن قیمت ها است وآقای نخست وزیر هم قول دادند که از این ببعد مراعات می‌شود ودر صورت جلسه قید نشده است استدعا میکنم رعایت بشود .

دکتر معظمی ـ اجازه میفرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

دکتر معظمی ـ در صورت جلسه اسامی آقایانی که رأی موافق داده بودند ذکر شد واسامی آقایانی هم که مخالف بودند ذکر شد . اسامی آقایان ممتنعین ذکر نشد در صورتیکه آنها هم بایستی اسامی‌شان ذکر شود منتها بعنوان ممتنع مقصود این است که اسامی آنها هم معین شود بالاخره بدلایلی رأی نداده‌اند ولی اسامی‌شان باید قید شود

طوسی ـ آقای دکتر معظمی توجه می‌فرمائید این فرمایش جنابعالی صحیح است ولی تصدیق میفرمائید که یکعده رأی موافق ویکعده رأی مخالف باید اینجا خوانده شود که مسلم بشود از روی آنها بعد تفکیك بشود که ممتنع چه اشخاصی بوده‌اند و بایستی برای این مجالی داده شود ، این است که اگر تصویب بکنید برای جلسات بعد خوانده شود والا برای این جلسه حاضر نمیشود .

دکتر معظمی ـ ممکن است درکارتهائی که تقسیم میشود بین آقایان همه رنك باشد که برای ممتنع هم یك کارتی باشد که مال ممتنعین هم معلوم شود .

رئیس ـ در صورت جلسه آقا تاکنون سابقه نداشته است که اسم ممتنعین نوشته شود در اینخصوص باید در هیئت رئیسه مذاکره شود که تکلیف این کار معلوم شود .

تهرانچی ـ معلوم هست که عده حاضرین کی‌ها بوده‌اند که معلوم شود .

رئیس ـ باید در این قسمت مذاکره شود ورأی داده شود . آقای اقبال فرمایشی دارید ؟

اقبال ـ بنده عرضی ندارم .

رئیس ـ آقای دکتر شفق فرمایشی دارید ؟

دکتر شفق ـ بنده از جمله کسانی بودم که همیشه آقایان

خاطر شریفشان هست معتقد بودم درساعت اول وقت حاضر باشیم ولی درحقیقت ممکن است که اصلاً همین کار را ازروی روش وبموجب آئین‌نامه‌ای ما اجری کنیم ، اگر بموجب قانون اساسی که بموجب اصل ۷ مشروط است که موقع تشکیل مجلس حضور دو ثلث از اعضاء است وهرگز ازاین لحاظ سزاوار نیست که یکعده ولو ده نفر بیایند نیمساعت بنشینند اینجا آنجا و اینجا که فرقی ندارد مجلس آقا شریفاتی دارد بعقیده بنده اگر آمدیم تصمیم هیئت‌رئیسه را پذیرفتیم که آقای رئیس خودشان اعلام فرمودند اگر چه قبل ازاعلام رسمیت جلسه بود ، دراین صورت فرمودند که از ساعت ۹½ هیئت رئیسه حاضر میشوند و یك ربع بده مانده اگر آقایان نمایندگان نیامدند بلند می‌شوند و میروند واین را هم اجرا نکردند

رئیس ـ می‌خواستیم که مجلس بهم نخورد .

دکتر شفق ـ برای شق سوم هم خواهش میکنم که یك قاعده‌ای اتخاذ کنید که بی‌قاعده نباشد .

رئیس ـ اگر بناشد بیائیم وبی‌خود اینجا بنشینیم البته بنده هم استفاده میکنم اگر اجازه بفرمائید همان رویه‌ای را که تصمیم گرفته ایم انجام بدهیم بهتر است

مهندس فریور ـ بله همان تصمیم را بگیرید .

دکتر اعتبار ـ اجازه می‌فرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

دکتر اعتبار ـ آقای طوسی در ضمن اینکه اسامی موافقین آن لایحه را قرائت فرمودند فرمودند ٦٦ نفر .

طوسی ـ خیر ٦٨ نفر درصورتیکه شصت ونه رأی بود

رئیس ـ یکنفر آقا اشتباه شده بوده است ودورأی داده است . آقای حاذقی .

حاذقی ـ بنده عرضی ندارم ، تذکرم را عرض کردم .

رئیس ـ آقای دهستانی فرمایشی دارید ؟

دهستانی ـ عرض بنده راجع به اعلامی بود که از طرف مقام ریاست شد که عده رأی دهندگان ٦٩ نفر بود (نمایندگان ـ گفته) شد وحالا خوانده شد ٦٨ نفر میخواستم بدانم که دست توش برده اند یا واقعاً دیروز اشتباه شده است .

رئیس ـ عرض کردم دیروز اشتباه شده است و یکنفر از آقایان اشتباهاً دو رأی داده است

شهاب فردوسی ـ اجازه می‌فرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

شهاب فردوسی ـ خواستم عرض کنم که معلوم میشود بعضی از آقایان معتقدند که آن دو ثلث عده‌ای که درقانون اساسی ماست که اگر حاضر باشند اکثریت میشود در موقع آن زنگی است که برای تشکیل جلسه زده میشود وحال آنکه مقصود زنگی است که اینجا از طرف آقای رئیس موقع رسمیت جلسه زده میشود نه آن زنگی است که برای حضور درجلسه زده میشود که درهرموقع ممکن است زده شود و بهرصورت خواهش میکنم آقایان این تضمیمی را که به نفع مجلس ومملکت است هیچوقت فراموش نکنیم (صحیح است)

صدرقاضی ـ اجازه می‌فرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

صدرقاضی ـ عرض میکنم دیگر مقتضی نیست انقدر راجع بزنگ که برای تشکیل مجلس علنی است وبرای تشکیل جلسه است صحبت بکنند و خوب است از طرف آقایان هیئت محترم رئیسه هم این رعایت بشود یکی دیگر هم خواستم عرض کنم این عمل هیئت رئیسه هم بعقیده بنده مخالفتی با قانون اساسی ندارد

بعضی ازنمایندگان ـ دستور

رئیس ـ بعضی از آقایان برای نطق قبل از دستور اجازه خواسته اند هفت هشت نفر هستند .

جمعی ازنمایندگان ـ دستور .

صادقی ـ رأی بصورت مجلس باید بگیرید .

رئیس ـ پس باید رأی بگیریم عده هم کافی نیست که داخل در دستور بشویم .

عباس مسعودی ـ وارد در دستور بشوید صورت مجلس را بعد تصویب کنیم .

رئیس ـ چون بعضی از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند (صادقی ـ مخالفم) و چون رأی باید بگیریم عده کافی نیست .

[۲ - شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع به بقیه مواد قانون در دوازدهم]

وزیردارائی ـ (آقای اردلان) ـ اجازه می‌فرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید.

وزیر دارائی ـ عرض کنم ، آقایان اجازه می‌فرمائید بقیه گزارش کمیسیون بودجه مطرح شود (مهندس فریور ـ بقیه نیست خبر جداگانه است) خیلی خوب بقیه نیست خبر جداگانه است آقایان محترم مسبوق هستند که گزارش کمیسیون بودجه در دستورهم بوده‌است و یك موادی‌هم هست که برای وزارت بهداری ، وزارت فرهنگ و وزارت کشاورزی ضروری است احتیاج به پول دارند ، بنده استدعا میکنم مطرح شود تا اینکه ضمن مباحثه عده هم کافی بشود (صحیح است)

رئیس ـ قسمت بودجه مطرح است .

حاذقی ـ بنده مخالفم باورود دردستور .

رئیس ـ آنوقت نمیتوانیم رأی بگیریم آقا .

حاذقی ـ نمیتوانید هم وارد دستور بشوید ، من یك طرحی دارم ۵ ماه است اجازه خواستم بخوانم .

امینی ـ حالا اجازه بفرمائید وارد دردستور بشویم .

حاذقی ـ پس موافقت بفرمائید غیر از جلسه امروز در جلسه بعد خوانده شود .

رئیس ـ گزارش کمیسیون بودجه قرائت میشود :

(گزارش از کمیسیون بودجه به مجلس شورای ملی)

پیرو گزارش شماره ۲۸ کمیسیون بودجه راجع باعتبار دو دوازدهم هزینه کل کشور برای دوماهه آذر ودی ماه ۱۳۲۳ که مواد اول و دوم وسوم آن درجلسه سی‌ام آذر بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است اینك بقیه مواد آنرا از ماده ٤ ببعد که ۵ ماده است بعنوان گزارش مستقل تقدیم وتقاضای تصویب آن را مینماید .

رئیس ـ ماده اول گزارش قرائت میشود :

ماده اول ـ وزارت جنگ مجاز است دیون وتعهدات سال ۱۳۲۲ و سالهای قبل خود را از محل اعتبارات مصرف نشده بودجه سال ۱۳۲۲ و مبالغیکه بابت مطالبات سالهای گذشته آن وزارتخانه بحیطه وصول درآید باموافقت وزارت دارائی وتصویب کمیسیون بودجه پرداخت نماید .

تبصره ـ وزارت جنگ و ژاندارمری نیز مشمول ماده ۲٤ قانون متمم بودجه سال ۱۳۱۲ خواهند بود .

مهندس فریور ـ اجازه می فرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید کلیات مطرح است .

مهندس فریور ـ موقعی که ماده اول این لایحه مطرح بود (یکی از نمایندگان ـ چه مطرح است ؟) کلیات است

محمد طباطبائی ـ این لایحه قبلاً مطرح شد و تمام شد و رفت بقیه‌اش را اگر می خواهند بدهند باید بعنوان لایحه جداگانه باشد این لایحهٔ تازه ایست این را کمیسیون خبر نداده‌است هنوز درچه چیز بحث می‌کنید ؟

مهندس فریور ـ آقای طباطبائی توجه بفرمائیدبعد مذاکره بفرمائید، یك مرتبه این لایحه تحت ۸ ماده تقدیم شد به مجلس ، آن روز برای اینکه بتوانند حقوق ها را بپردازند دو سه ماده را بعنوان خبر جداگانه برحسب پیشنهاد آقای دشتی جدا کردند و رأی گرفته و لایحه مستقلی شد و قرار شد بقیه را هم بعنوان یك خبرمستقل بمجلس گزارش بدهند که گزارش کمیسیون الآن قرائت‌شد معلوم میشود آقا تشریف نداشتید در مجلس آن روز می‌خواستند باین ترتیب حقوقها را بپردازند وبقیه‌اش ماند وهمین است که الآن مطرح است و مقدمهٔ آن را هم الآن بعنوان خبرکمیسیون آقای هاشمی خواندند .

طباطبائی ـ پس کو آن خبر دیگر ؟ چرا طبع و توزیع نشده ؟ من که ندیدم .

هاشمی ـ گزارش کمیسیون در تعقیب همان مواداست وخطی است دو سطر است که همان مواد را تأیید کرده (صحیح است)

فریور ـ پس بنظر جنابعالی آقای طباطبائی ازاین لحاظ که خبر دیگر را چرا چاپ نکرده اند وارد نیست .

(دکتر ـ اعتبار وارداست) بنده تصدیق میکنم ولی خوب نباید زیاد به فورمالیته عقیده داشت

هاشمی ـ اصل خبرکه چاپ شده است آقا .

مهندس فریور ـ فعلاً خبری است در حقیقت حالا چاپ نشده است ولی مقصود یکی است آن مواد فعلا بعنوان خبری تلقی میشود که ماده اولش ماده چهارم‌است و مقدمه‌اش هم همان مقدمهٔ خطی بودکه آقای هاشمی خواندند .

جمعی از نمایندگان ـ صحیح‌است .آقا بفرمائید .

مهندس فریور ـ بنا براین در کلیات می‌شود صحبت کرد ، حالا که می‌شود در کلیات صحبت‌کرد بنده‌آن دفعه که مطرح شد خیلی مختصر مخالفت خودم را با ماده ٤ تاماده ۸ عرض‌کردم وضمناً عرض کردم این لایحه این دفعه $\frac{2}{12}$ نیست این یك لایحه بودجه است که تقریباً باین صورت درآورده‌اند برای ما و به مجلس داده اند عرض‌کنم دونحو دولت میتواند اساساً اجازهٔ پرداخت بگیرد ، یکی بودجه آوردن یعنی لایحه بودجه‌که تکلیفش معلوم باشد عوائد معلوم باشد و مخارج هم معلوم ونمایندگان مجلس بادیدن رقم میتوانند مخارجی را رسیدگی کنند و تشخیص بدهند که اگر صلاح است اجازهٔ پرداخت بدهند اگر نیست ندهند این یك نحو که نحو عادی است ، یك نحو هم نحو دو دوازدهم آوردن است (اگر چنانچه مذاکرات آقای کاظمی یك قدری بلندتر شود صدای من خفه میشود) عرض‌کنم نحو دیگر نحوهٔ دوازدهم آوردن است ، و این دوازدهم معمولاً بصورت استثنائی و بصورت موقت میآید به مجلس اصولاً این کلمه را اگر ترجمه کنید در فرانسه میگویند (دوزیم پرویزوار) یعنی دوازدهم موقت و این در موقعی است که دولت نتوانسته است سرموقع بودجه‌را بیاورد به مجلس یك دوازدهم بودجه سال قبل میآورد ، در موقعی است که بواسطهٔ اشکالاتی یا دولت نتوانسته است بودجه را بموقع بدهد یا درکمیسیون یك نواقصی موجود داشته‌است یا کمیسیون بودجه تشکیل‌نشده است یاتشکیل شده و اشکالاتی در پیش بوده است ، آنوقت برای اینکه این مخارج ضروری را پرداخت بکنند یك لایحه $\frac{1}{12}$ ، $\frac{2}{12}$ موقت می‌آورده‌اند ، موقت منتهی چون درمملکت ما خیلی امورموقت است که‌صورت دائم بخود می‌گیرد مثلاً حکومت نظامی هم یکی از آن موقت ها است ، حکومت نظامی یك وقت برای اینکه محمد علی میرزا را بترسانند آزادیخواهان آمدند و در دورهٔ دوم حکومت نظامی درست کردند حالا در هیچیك از ممالکی که داخل در جنك هستند ودرمرز آنها جنك است حکومت نظامی نیست ، ولی درمملکت ما حکومت نظامی علی الدوام است .

سیف پور ـ فقط برای توقیف روزنامه ها است .

مهندس فریور ـ این‌است که خیلی از مسائل است که موقت‌است علی‌الاصول منتهی درمملکت ما دایمی‌شده‌است و خیلی‌چیز ها هم هست که الزامی‌است عملش واصلاً درمملکت ما بوجود نمی آید، این قضیه $\frac{1}{12}$ و $\frac{2}{12}$ هم دراین مملکت صورت دائم پیدا کرده‌است والاّ هیچ‌جای دنیا این رسم نیست که ماه یازدهم سال هم بطور دوازدهم بگذرانند ، فلسفه این‌که دوازدهم میگذرانند چیست ؟ یك دوازدهم میگذرانند مطابق بودجه سال قبل ، یعنی اینطور فرض میکنند که اصل براین است که بودجه سال قبل را مجلس وکمیسیون بودجه تحقیق کرده است ، تدقیق کرده است ، تعمق کرده است ، ارقامش را رسیدگی کرده وآن را اجازه داده است و تصویب کرده است وقتی‌که یك دوازدهم میگذرانید روی مبنای‌همان بودجه سال قبل میگذرانند بنا براین عملی‌که میکنند عمل صحیحی است چون مبتنی بر عملی‌است که پارسال در مجلس رسیدگی شده است ولی ما یك دوازدهم را میگذرانیم روی بودجه پارسالمان و بودجه پارسالمان‌را بنده نمی دانم چه جور رسیدگی شده است شاید در دوره قبل هم بودجه همه‌اش بصورت $\frac{1}{12}$ $\frac{2}{12}$ گذشته است (صحیح است) ملاحظه میفرمائید عمل ما چقدر لغو شده است و کدام عملمان ، عملی که بزرگترین و بالا ترین عمل یك

نماینده است این عمل را ما ناقص میکنیم حالا وای باعمال دیگر ، بنا براین علی‌الاصول با صورت $\frac{2}{12}$ مطابق دلایلی که عرض کردم بنده موافق نیستم و بخصوص اگر چنانچه طبق این دوازدهم ها بخواهیم یک موادی مثل این موادی که این دفعه گجانیده اند بگنجانند که از صورت بودجه خارج بشود بعد از این مقدمه که عرض کردم اساساً بموجب این مقدمه بنده خیال نمی کنم که مجلس باین ترتیب حق داشته باشد اصلا بدون اینکه بودجه کل را برایش بیاورند بدون اینکه ارقامش را بداند یک همچو چیزی را تصویب بکند ، این حق حق قانونی ما است حق وجدانی ما است ما چطور بدوازدهم رأی بدهیم وحال انکه رقم عواید را درنظر نداریم درست است یک لایحه بودجه یک دفعه چاپ شده است لایحه بودجه‌ای که دولت آورده بود ، ولی آن لایحه بودجه در کمیسیون رسیدگی نشد ، مورد رسیدگی آقایان قرار نگرفت خیلی ارقام است در آن لایحه که اصلا مورد تردید است و در آن گجانده اند رقمی را که بنده در نظر دارم یک رقم مالیات بردر آمد بوده ۸۸ میلیون تومان بنده یقین دارم که رقم مالیات بردر آمد باین اندازه نخواهد شد بنا براین این مخارجی که ما کردیم استنادمان بآن رقم عایدات است و اگر چنانچه خدای نخواسته رقم عایدات بآن مبلغ نرسد ملجا تصویب یک مقدار مخارجی بدون اینکه دخلش را در نظر داشته باشیم مملکت را رو بورشکستگی می بریم بطور قطع ، بعد از این مقدمات بنده وارد میشوم در موادی که بصورت ضمیمهٔ لایحه $\frac{2}{12}$ پیشنهاد کرده اند ماده اولش که ماده چهارم نوشته شده است این است که وزارت جنگ مجاز است دیون و تعهدات سال ۱۳۲۲ و سالهای قبل خود را از محل اعتبارات مصرف نشده بودجه سال ۱۳۲۲ و مبالغیکه بابت مطالبات سالهای گذشته آن وزارتخانه بحیطه وصول درآید با موافقت وزارت دارائی و تصویب کمیسیون بودجه پرداخت نماید این ماده را بنده تفکیک میکنم دو مرحله است یکی پرداخت دیون وزارت جنگ است و یکی وصول مطالبات آن وزارتخانه ، پرداخت دیون آن تا اندازه که این دیون مسلم باشد البته برعهده دولت است و حتمی است اما از کدام محل باید بپردازند؟ میگویند از محل وصول مطالبات وزارت جنگ بنده عرض میکنم چون بودجه ریز نیست فکر کردم که وزارت جنگ چه مطالباتی میتواند از مردم داشته باشد وزارت جنگ وزارتخانه نیست که عایدی داشته باشد که مطالبات داشته باشد وزارت جنگ مطالباتش چیست ؟

شهاب فردوسی ـ از احضار مشمولین نظام وظیفه .

هاشمی ـ مخارجی دارد باربری گران شده است خرج زیاد شده است .

تهرانچی ـ خیر آقا اختلاسهائی که میشود بقیه اموال آنها جزو مطالبات میشود .

مهندس فریور ـ در هر حال این ماده مربوط به عواید وزارت جنگ است از محل مطالباتی که دارد که دیون خود را بدهد عرض میکنم یک همچو مادهٔ سربسته‌ای به فکر من این مطلب را آورد و اجازه بفرمائید در این مورد حق دارم که این طور فکر بکنم ، حالا عملاً تشریح میکنم این نحو فکر کردم که وزارت جنگ مطالباتی که ندارد و مطالباتش چیست ممکن است اسلحه‌هائی که متفقین از ما گرفته‌اند پولش را باید بدهکار باشند (فاطمی ـ خیر آقا) اینطور فکر کردم موقعی که بما ندادند که مطلع شویم ، این طور فکر کردم که پول آنها را وزارت جنگ بگیرد و بدهد بدست یک اشخاصی که از بابت ساختمان و یا امثال آنها میگویند طلبکار هستیم ودو روز دیگر یک وزارت جنگی داشته باشیم که یک اسلحه هائی را تحویل داده است و پول آنرا هم نداشته باشیم ، یا باید اصولاً بودجه بیاید بطور تشریح ومفصل که آدم درست بنشیند مطالعه بکند ببیند که این رقم را که دولت میگیرد این رقم را چطور خرج میکنند (دکتر اعتبار ـ کمیسیون بودجه چکار میکند آقا ؟) یا اگر چنانچه این طور ماده را سربسته آقایان تصویب کردند اگر وزارت جنگ یک چنین کاری هم کرد دو بعید هم نیست که بکند دیگر کسی حق اعتراض ندارد ؟ شما دو مادهٔ دومی که آن روز

تصویب کردید یک ارقام خیلی درشتی بود یک ۱۱۷ میلیون بود یک ۷۸ میلیون بود یک چهل میلیون بود آنها را نوشته‌اند بابت سفارشات وزارت جنگ بآمریکا ، طی قانون فلان ، آن یکی ۷۸ میلیونی را بابت سفارشات ژاندارمری ، طی قانون فلان ، آن روز من خواستم مخالفت کنم دیدم چه فایدهٔ دارد مخالفت چیست برای اینکه می گفتند یک قانونی است که تصویب شده و یک سفارش‌هائی هم داده شده است وحالا بایستی پولش را داد حالا اگر من این ماده را تصویب کردم سربسته که سال بعد گفتند که پول ما عبارت بود از پول اسلحه‌ای که فرض کنند به فلانی‌ها تحویل داده بودیم ، پول اسلحه را گرفتیم خرج داشتیم ، خرج ساختمانی کردیم ، لازم هم داشتیم این دهان من را بسته است ، آقا پس این ماده قابل تصویب باین نحو نیست (صحیح است) ماده ۵ ـ الف ، ماده چهارم که گذشت باین دلایلی که عرض کردم این طور سربسته و ندانسته نمی‌شود تصویب کرد بنده که نمی‌توانم تصویب کنم .

ماده ۵ ـ الف ـ وزارت دارائی مجاز است معادل نصف اضافه اعتبارات هزینه های کارگزینی مواد یک تا ده واداری مواد ۱۱ تا ۲۱ وزارتخانه‌ها و ادارات و بنگاههای دولتی را (باستثنای آنچه مربوط به سازمانهای جدید باشد که برای آنها قانون مخصوصی موجود نباشد) که در بودجه‌های تفصیلی پیشنهادی سال جاری آنها پیش بینی شده مطابق بودجه‌های تفصیلی سال جاری که بکمیسیون بودجه مجلس شورای ملی تسلیم گردیده پرداخت نماید .

بنده رقم صورت ریز بودجه‌ها را دیدم این مواد یک تا ۱۰ و ۱۱ تا ۲۱ چیست ۱ تا ۱۰ اعتبارات حقوقی است اعتبارات پرسنلی است که قلم ریزش را هر وزارتخانه‌ای در چند ورق جزء بجزء فرستاده است ۱۰ تا ۲۱ هم همینطور که ذکر شده است هزینه است ، هزینه اداری ـ سوخت و نوشت افزار از این قبیل عیدی مستخدمین خوب ما یکدفعه $\frac{1}{12}$ را طبق سازمانی که در کشور در سال ۱۳۲۲ موجود بوده است پرداخته ایم در سال ۱۳۲۳ که وزارتخانه‌های ما که ماشاء الله در تشکیلات دادن آقایان وزراء ما ید طولائی دارند وبنده در عرض این ۱۰ ـ ۱۵ سال که مستخدم دولت بودم ۷ ـ ۸ وزیر عوض کردیم ، آنوقت ۷ ـ ۸ نفر وزیر عوض کردیم اگر دورهٔ دمکراسی بود سی چهل تا وزیر عوض میشد ، هر وزیری که میآید ماشاء الله خیال میکند که خودش باید یک تشکیلاتی بدهد وعقل خودش مافوق همه است ، در این تشکیلات دادن معمولاً کسی را بیرون نمی کنند برای اینکه آن قدر ماها محافظه کاریم که کاری را که دلی ازش برنجد انجام نمیدهیم بنابراین کسی را بیرون نمیکنیم توی تشکیلات معمولاً یک عدهٔ را جلب میکنیم یک عدهٔ را می آوریم (دکتر اعتبار ـ اغلب هم مدیر کل) اول شروع کنیم از مدیر کل ، در دورهٔ دیکتاتوری هر وزارتخانه مایک مدیر کل داشت حالا هر وزارتخانه از ۵ تا ۱۱ تا مدیر کل دارد که بقیه اش جزو مزایای دمکراسی است ، حالا این مدیر کل‌ها چه میکنند چه عرض کنم ، حقوق این مدیر کل ها و این تشکیلات اضافی است که آورده اند بصورت مواد یک تا ده واز ده تا بیست و یک والا اگر تشکیلات همان تشکیلات ۱۳۲۲ است که ما طی ۱۳۲۲ اجازهٔ آنرا داده ایم اگر این مواد برای قسمت‌ها چیزهای اضافی نداشت دیگر این اضافه برای چیست (صحیح است) اگر چیزهای اضافی است آقایان یک قدری فکر کنیم با همان تشکیلات ۱۳۲۲ کشورمان اقلاً ۵۰ درصدش زائد است از نظر پرسنلی آنوقت درسال ۱۳۲۳ ما یک مقداری بهش افزودیم آنوقت چه جوری هم افزودیم بعنوان مدیر کل بقول آقا مجلس میگوید این یکعده زیادی را پرسنل زیادی را بریزید بیرون آقا برای چه برای اینکه یک وقتی دولت آمد عنان کار را در دست گرفت مملکت را گرفت تجارت را گرفت مردم طبیعة متوجه شدند بادارات دولتی حالا اینها در وزارتخانها مستخدم هستند وچون کار آزادهم نیست جا ندارد که این عده بیچاره را بیرون بریز ندشد ولی آقا (دردیزی بازاست حیای گربه کجا رفته است ؟) چرا دیگر هی مدیر کل بتراشیم ، چرا دیگر اضافه بکنیم واین تشکیلات این مواد از یک تا ۱۰ و ۱۱ تا ۲۱ اینها است یازده تا ۲۱ هزینه است مگر هزینهٔ ۲۳ نسبت به ۲۲ اضافه شده است ؟ من خیال نمیکنم

(دکتر اعتبار ـ کمتر هم شده است) . . . نوشت افزار کمتر شده است ارزانتر شده است محققاً ارزانتر شده است، سوخت و روشنائی ارزانتر شده است محققاً ارزانتر شده است از نصف هم کمتر شده است درسال ۱۳۲۲ ذغال سنگ هرخرواری ۷۴و۷۵ تومان بوده است حالا خرواری ۳۴و۳۵ تومان شده است (مجد ضیائی ـ بنده مشتری هستم) خرواری ۳۵تومان هر مقدار بخواهید میفروشند منتها اگر گرانتر بفروشند خرواری ۲و۳ تومان گرانتر میفروشنددرصورتیکه در سال قبل گرانتر بوده است نسبت بپارسال درحدود نصف شده است ۴۰ در صداقلاً ارزانتر شده است پس بنابراین مجموع هزینه‌ها کم شده است، دیگر چرا پیش بینی کرده‌اند که محتاج بماده ۵ باشد اینهم مال قسمت الف ماده ۵ قسمت ب اضافه‌اعتبارات بااعتبارات جدید قسمت ب را بنده نمیخوانم برای اینکه قسمت ب همان مطلبی است که سابقاً مجلس طی یك قانونی در ۲۳مرداد ۱۳۲۳ اجازه‌داد بکمسیون بودجه که اگراعتباراتی برای بهره برداری دربودجه ۱۳۲۳ بعضی وزارتخانه‌ها باشد چون بودجه نگذشته است آن اعتبارهرا بصورت لایحه جداگانه کمیسیون بودجه بیاورد بمجلس شورای ملی این همان است تکرار شده است و تا کنون هم کمیسیون بودجه اینکار را نکرده است ونوشتن آن مجدداً اینجا لازم نبوده است شما ممکن است بفرمائید که اعتبار لازم داشتیم، برای بهداری اعتبارلازم داشتیم، برای آبیاری اعتبار لازم داشتیم خوب آقا مجلس بشما اجازه داد پیشنهاد بدهید بکمیسیون بودجه کمیسیون بودجه‌هم طی‌یك لایحه جداگانه بیاورد بمجلس بگوید آقا این ٤میلیون تومان آن پنج میلیون‌تومان‌برای‌مصرف‌بهداری‌است یا برای‌مصرف آبیاری است که در فلانجا باید مصرف شود این قبلاً اجازه داده شده‌است بنابراین حالا تکرار شده است یااینکه بودجه اش را نداده‌اند، اتفاقاً من نمیدانم که چه میل و تمایلی است در این مملکت اولیای امور ما میل دارند کار های باصرفه رانتان دخل و خرج کنی و کارهائی که ازتوی آن پول درمیآید و برای آبادی این کشور است نپردازند و فقط بکارهای تشریفاتی بپردازند بودجه آبیاری هنوز بمجلس نیامده است و حق این بود که آورده بودند . ماده ششم مربوط است به نقل وانتقال اعتباری از ماده‌ای بمادهٔ دیگر با تصویب کمیسیون بودجه حالا تاچه اندازه واقعاً میشود این‌مطلب‌را مشروع جلوه داد نمیدانم که اعتباری‌ازماده‌ای به مادهٔ دیگر منتقل بشود ولی یك مطلب است و آن‌این است که اگر مااین اجازه‌را دادیم تلویحاً اجازه صرف‌تمام مبالغ منظور در بودجه‌را داده‌ایم این نتیجه را آقایان در نظربگیرند البته این ماده تصریحی‌نکرده است ولی‌همانطور که گفتم اگر اجازه دادید اعتباری از ماده‌ای بماده‌دیگر منتقل بشود با تصویب کمیسیون بودجه آقایان میآیند در کمیسیون بودجه و کمیسیون بودجه‌را تشکیل میدهند که ای آقا ما فلانقدر خرج داریم و از آن ماده‌ای که اگر به مجلس میآوردند چندتا مخالف پیدا میکرد آن اعتبار را نقل میکنند صرف یك چیز دیگرمیکنند بنابراین‌تصویب این ماده شش بمنزله اجازه تلویحی است برای صرف‌تمام مبالغ منظور شدهٔ در اقلام اعتبارات . در ماده هفت بوزارت دارائی اجازه داده میشود از محل اجاره بهای سالیانه استفاده ازکارخانه هواپیماسازی شهبازمصارف تعمیر و تکمیل و توسعه فرودگاههای ارتشی را بوزارت جنگ پرداخته جمعاً و خرجاً بحساب منظور نماید . کارخانه‌ای‌با خون دل دراین مملکت وارد شد برای سوار کردن قطعات مختلف هواپیما و احیاناً ساختن بعضی قسمت‌های آن باسم کارخانه شهباز بعد ازقضایای شهریور کارخانه مورد احتیاج متفقین ما شدکارخانه را اجاره کردند از ما تا اینجا عمل بسیار خوبی بود حالا اجارهٔ این‌را سال یك مبلغی‌میگیرند میخواهند چه بکنند میخواهند این اجاره‌را صرف‌تکمیل و توسعه فرودگاه‌ها بکنند آقایان فرودگاه ما کجاست ! برای چه هست ؟ که تکمیل و توسعه‌اش بدهیم ؟ ! ما دوتا فرودگاه داریم بیرون دروازه دوشان تپه اگر بخواهیم‌این مبلغ اجاره بهائی‌را که میگیریم بگوئیم نه آمد و نه‌رفت مطابق آن مثال مشهور نه بگیریم و نه بدهیم یك حرفی است

والا این چه کاری است که ما بیائیم اجاره بها را صرف توسعه وتکمیل فرودگاه‌ها بکنیم فعلاً این فرودگاههای موجوده ما اگر یك روزی پانصد هواپیماهم داشته باشیم کافی است و من نمیدانم چقدر داریم گفتند ده پانزده تا هواپیما بازای هواپیماهای سابق مان بما داده‌اند وآن ها را تصرف کرده اند نمیدانم ولی‌این زمینهای بیرون دروازه دوشان تپه شاید برای پانصد تا هم کافی باشد حالا شاید نگاهداری هم لازم داشته باشد آن آمفی که هر چندوقت یك مرتبه سنك و شن آن را جمع کنند و الا این نفعش چقدراست، تکمیل‌و توسعه را که بنده یك قلم عقلم‌نمیرسد چیست ؟ ! درمادهٔ هشتم دومیلیون و پانصد هزارتومان امسال ما خیلی زحمت کشیدیم برای‌اجرای قانون تعلیمات اجباری و رفقای ما در کمیسیون بودجه خودکشی کردند وبرای اجرای قانون تعلیمات اجباری دو میلیون و پانصد هزار تومان پیش بینی کردند (هاشمی ـ پنجاه میلیون ریال) پنجاه میلیون ریال برای سال ، دو میلیون و پانصد هزار تومان برای شش ماه تومان بگوئیم مبلغش بهتر معلوم میشود آقایان دکتر شفق و دکتر زنگنه و دکترمعظمی رفقای فرهنگی در کمیسیون یقه درانی کردند برای لایحه تعلیمات اجباری (صفوی ـ همه موافقت کردند) بله سایر آقایان‌هم موافقت کردند و بنده‌هم بسهم خودم تشکرمیکنم آنوقت آمدند گفتند یك استاد که از صبح تا غروب وقت خودش را صرف میکند و مطابق قانونی که گذشته است باید باین شخص دویست و چهل تومان حقوق داد این حقوقش هم فعلا پرداخته نمیشود از این مبلغ دویست و چهل تومان درماه به یك استاد یا یك دانشیار که از صبح تا شام وقت خودش را صرف میکند از اول مهر بدهندیك دفعه هم چانه زدند برای اینکار گفتند اصفش را میدهیم حالا دیگر وقت گذشته از اول مهر میدهیم این دو میلیون و پانصد هزار تومان شد آن وقت گفتند استاد و دبیر و آموزگار ، آموزگار را هم دیدند سی تومان چهل‌تومان حقوق دارد رفتند حساب کردند دیدند دو میلیون و پانصد هزار تومان برای دادن این مقدار کافی است باز وزارت دارائی چانه زدگفت شما یك اضافات و ترفیعات قانونی هم دارید آن را هم از این مبلغ بردارید دیدند نمیرسد در این لایحه آمدند و گفتند که نمیرسد همیشه باید قاضی را دراز کرد از حقوق آموزگار و دبیر و استاد اضافات و ترفیعات را می پردازیم توی این لایحه آمدند دیدند قانونی که تصویب شده است که شش ماهه را بتوانند بپردازند حالا سه ماهه اش کردند (دکتر معظمی ـ سیصد هزار تومان کم داشت) بله سیصد هزار تومان کم داشت عرض کردم‌ما همیشه در خرجهای لازم در جائیکه پول باید به صاحب حق برسد اینقدر خست‌می کنیم که حد ندارد ودرجائی که نباید ببخشیم میرویم تکمیل و توسعهٔ فرودگاه های هوا پیمائی میکنیم (محمد طباطبائی ـ سه میلیون دلار وزارت جنك گرفته) حالا آن لایحه اش بعد میآید آنروز هم خدمتشان میرسیم ولی برای اینکه حقوق آموزگار چهل تومان را بکنیم پنجاه تومان یا به آن پیش خدمت سه تومان اضافه بدهیم جان ازتنمان در میرود آمدند اینرا سه ماهه اش کرده اند آن‌وقت‌یك تبصره ضمیمه‌اش کردند که خیلی با مزه است این است که در سال ۱۳۲٤ بودجه وزارت فرهنك عبارت خواهد بود از بودجه سال ۳۲۲ به اضافه دو میلیون و پانصد و بیست هزار تومان یعنی چه؟ ماازحالا آمدیم وزارت‌فرهنك را دست روبسینه اش‌گذاشتیم که در ۲٤ هم یك شاهی اضافه بودجه باو ندهیم درصورتی که به نظر بنده شاید اول وزارتخانه‌ای باشد که حق اضافه بودجه داشته باشد (صحیح است) چون احق ازهمه‌وزارتخانه ها است تردید هم ندارد (صحیح است) ازحالا آمده‌ایم گفتیم که آقا در ۲٤ما یکشاهی‌اضافه بودجه بتو نمیدهیم بنده آنروز عرض کردم که امسال آقایان مصادف با این‌اشکال‌شدند که دو میلیون و پانصد هزارتومان برای شش ماه اضافات و ترفیعات و تفاوت حقوق آموزگار و دبیر واستاد و دانشیار کافی نیست پس اگر در شش ماه دو میلیون و پانصدهزار تومان کافی نیست درسال‌هم پنج میلیون تومان کافی‌نیست حالا آقایان میگویندیك صرفه‌جوئی‌هاهم‌از گوشه و کنار بکنیم چقدر

میشود این صرفه جوئیها تازه آن صرفه جوئی که در ۲۴ میکنیم چرا امسال نکردید اگر امسال میکردید برای پرداخت ششماهه هم کافی بود اگر امسال نکردید پس بطریق اولی سال دیگر هم نمیتوانید بکنید پس سال دیگر دست و بال وزارت فرهنگ بمراتب تنگتر از امسال خواهد بود و بنظر بنده این از آن جاهائی است که ظلم شده است مطلب دیگری را که بنده آنروز عرض کردم و آقای بیات وعده فرمودند در موقعی که بقیه این لایحه مطرح میشود فکری خواهند کرد این بود که آنروز عرض کردم که اضافات و ترفیعات یك عضوی این کمترین چیزی است که باین عضو باید داد یك شخصی که فرض کنید از رتبه شش حداکثرش بحداقل رتبهٔ هفت ترفیع پیدا میکند بعد از آنهمه گرفتاری این آدم بیست تومان تقریباً بحقوقش اضافه میشود این بیست تومانرا چرا نمی‌خواهند از اول سال بدهند گفتند پول نداریم قانع شدیم تقاضی کردیم برای مستخدمینی که حقوقشان کمتر از صد تومان است که تقریباً پیشخدمت است برای آنها اقلاً اضافاتشان را بدهند آنوقت آقای وزیر دارائی گفتند آقا این همه‌اش چقدر میشود یك پیشخدمت سه تومان اضافه حقوق دارد شش سه تومان میشود هیجده تومان نه آقا این هیجده تومان برای بنده و آقا ممکن است مؤثر نباشد ولی برای یك پیشخدمت خیلی مؤثر است آقای بیات وعده دادند که برای آنهائی که حقوقشان کمتر از صد تومان است یك فکری بکنند که اضافاتشان از اول سال داده شود لااقل برای این یك فکری بکنید. عجالتاً در کلیات عرایض خود را بهمین جا ختم میکنم.

وزیر دارائی ـ اظهارات آقای نماینده محترم البته یك قسمتش قابل تصدیق است ولی یك قسمتش هم اگر انصاف بدهند ابتدا و انتهایش یکقدری متضاد بود. آنچه قابل تصدیق است آقا پیشنهاد بودجه است، مسلم است این نظر قابل تردید نیست که بودجه بایستی بموقع به مجلس شورای ملی پیشنهاد بشود و فرصت برای کمیسیون بودجه و آقایان نمایندگان باشد که مطالعات کافی بفرمایند و هر کس روی فکر و نظریه و مطالعاتش بتواند اظهار نظر بکند قانون هم همینطور پیش‌بینی کرده و در تمام ممالك هم همینطور معمول است که بودجه را بایستی قبل از سال به مجلس شورای ملی پیشنهاد کرد و مجلس شورای ملی هم موقعی بودجه را بایستی تصویب بکند که دولت بتواند در مدت سال آن را بموقع اجرا بگذارد. بنده البته متأسف هستم که بودجه امسال اینطور نشده است ولی همینطور که شاید دولت در این باب آنقدری که باید جدیت نکرده باید اذعان کرد اگر جسارت نباشد آقایان نمایندگان محترم هم آنطوری که باید نسبت به بودجه توجه نفرموده‌اند (دکتر اعتبار ـ کمیسیون بودجه کار خودش را کرده است) بنده اعم گفتم، کمیسیون بودجه هم فکر خودش را به مجلس تقدیم کرد مجلس شورای ملی تسریع نکرد بنابراین با تصدیق باینکه امسال بودجه بموقع خودش داده نشده است ولی همان بودجه هم که بموقع خودش تقدیم شد بواسطه یك فکرهائی که در مجلس شورای ملی پیدا شد بعد بواسطه آن عدم موافقتهائی که پیدا شد وقتی به مجلس پیشنهاد شد در مجلس مورد تصویب واقع نگردید و بحالت چندد و ازدهم در آمد پس باید یك کاری بکنیم که اقلاً برای سال نو بودجه داشته باشیم اگر خاطر آقایان باشد در دو دوازدهم رأی دادند که دولت مکلف باشد بودجه‌ها را تا یکماه به مجلس شورای ملی تقدیم کند و از همین نقطه نظر بنده که فعلاً مسئول وزارت دارائی هستم بخشنامه بوزارتخانه‌ها فرستادم به متصدیان امر اول به آقایان وزرا عرض کردم بعدهم به رؤسای حسابداری که بموقع بودجه‌ها را بیاورند و یکی دو تا وزارتخانه هم بودجه‌شان را فرستادند ولی همین موادی هم که امروز مطرح است اگر از تصویب مجلس شورای ملی نگذرد آن بودجه‌ها هم قابل تقدیم به مجلس شورای ملی نیست یعنی تهیه زمینه اساس بودجه ۱۳۲۴ هم باز منوط خواهد بود باینکه مجلس شورای ملی تکلیف هزینه‌های امسال را هم با یك بودجه بطور قطع معین کند پس در تهیه بودجه اگر بخواهیم در سال آتیه موفق بشویم که بموقع تقدیم بشود و کمیسیون بودجه و مجلس شورای ملی هم بموقع تصویب بکند از آقایان

نمایندگان محترم تمنی میکنم که نسبت باین مواد پیشنهادی کمیسیون توجه بکنند و رائی که در نظر دارند نسبت باین مواد البته زودتر اظهار بفرمایند و تصویب بفرمایند. اما اینکه فرمودند سازمانهائی وجود ندارد و وزراء اغلب به‌میل خودشان یك سازمانی میدهند اینهم البته قابل تکذیب نیست برای اینکه هنوز ما یك سازمان قطعی نداریم ولی اتفاقاً اگر یك وزارتخانه هم سازمان خودش را تقدیم کرد آنهم هنوز از تصویب مجلس شورای ملی نگذشته است اگر خاطر مبارك آقایان باشد وزارت بهداری سازمان خودش را فرستاد اینجا و ماند و هنوز اجازه داده نشده است بآن تشکیلات که ولو با یك تغییراتی هم باشد مورد تصویب بشود و بفرستند که وزارت بهداری مطابق آن عمل کند و اگر تصویب میشد این یك تشویقی بود که سایر وزارتخانه‌ها هم اینکار را بکنند. اما راجع بمواد بودجه که وزارت جنگ را مورد نظر قرار دادند و فرمودند چرا این پیشنهاد در مواردی که حالا جزئیاتش را هم عرض میکنم پیشنهاد شده است و اعتبارات زیادی دارند خودشان اگر چه حالا آقای وزیر جنگ تشریف آوردند و ممکن است ایشان اظهاراتی بکنند ولی بنده از جنبه مالی مطالبی را بعرض آقایان برسانم. اولاً امینت یك چیز کوچکی نیست (صمصام ـ آن با امنیه است) بلکه بنده‌هم نمیخواهم یك مطلب بیموردی را عرض کنم فرمودید که اینجا پول زیاد خرج میشود ولی بنظر بنده این یك موضوع اساسی است که ما باید اول امنیت و راحت را برای مردم فراهم بکنیم در عین حال البته سایر قسمت‌ها هم بموقع خودش باید اجرا شود آقایان اگر پولی بوزارت جنگ داده شود بموقع است والبته باید داده شود و آنها هم باید خدمت بکنند اتفاقاً اگر یك خطائی یا اشتباهی میشود یك چیز دیگری است ولی اساس فکر ما و فکر دولت این است که تقویب بشود قشون و قشون بتواند در تمام مملکت انتظامات را حفظ بکند البته بکارهای عادی داخلی مملکت نباید مداخله بکند ولی باید مراقبت بکند در انتظامات تا اینکه مالیه بتواند مالیات وصول کند فرهنگ بتواند بچه‌ها را درس بدهد بهداری بتواند در تمام دهات گردش بکند خوب نماینده زنجان وقتی بیاید بگوید یك قوه بدهید که امنیت آنجارا برقرار کنیم خوب نباید وزارت جنگ بآنجا قوه بفرستد و البته چون آقایان موافق هستند بنده زیاد در این باب مبالغه نمیکنم و زیاد اظهارات نمیکنم اما راجع به این مواد فرمودند چرا اینجا نوشته اند از صرفه جوئی وزارت جنگ صرف پرداخت دیونش میشود عرض کنم این مبلغ زیادی نیست بنده برای اینکه امسال صرفه جوئی وزرات جنگ صرف پرداخت کمك هزینهٔ آنهاشد یعنی اضافه حقوقی که سایر وزارتخانه‌ها از صرفه جوئی کل کشور گرفته وزارت جنگ از بودجهٔ خودش گرفت بنابراین یك قسمت عمده صرفه جوئی اگر پیدا شد بمصرف همان قانون کمك بکارمندان رسید اما مطالبات چیست؟ مطالبات پیش میآید مثلاً یك قراردادی بسته است وزارت جنگ با یك شخص کنتراتچی که فلان مقدار برنج تحویل بدهد ضامن هم داده پول هم گرفته ولی بموقع خودش تحویل نداده حالا بایستی آن پول از او گرفته شود و بریزند بخزانه دولت. حق ندارد وزارت جنگ که آن پول را بمصرف بدهی خودش برساند از آنطرف هم یك بدهکاری‌هائی داشته که شاید یك عده از آقایان هم اطلاع دارند و به مجلس شورای ملی هم عرض شده والبته یك وزیر هم نمیتواند اندیفران باشد که اگر کسی اظهاری بکند بگوید من یکماه است وزیر شده ام برو حرفت را با آن کسی که معزول شده است بزن وزارت جنگ هم یك بودجهٔ زیادی نداشت که این را در بودجهٔ خودش علیحده منظور کند فکر میکرد که از این دو محل هرقدر پول بتواند پیدا کند از صرفه جوئی‌های خودش یا از مطالبات بدهد به‌بدهی خودش واینهم معمول است در موقع احتیاج و بی اجازهٔ مجلس هم که نخواستیم اقدام کنیم بلکه در حدود معینی با اجازه مجلس این مطالبات را بپردازد (مهندس فریور ـ آقا توی این مملکت پول راه آهن، پول نفت را گرفتند خرج کردند) نسبت به موضوع کارخانه هوا پیمائی فرمودند مقصود این نیست قسمتی را که اجاره کرده‌اند بدهیم بدست خودشان و بگوئیم صرف

اینکار بکنند (مهندس فریور ـ اصلا لازم نیست) اینهم احتیاجات بودجه‌ایست اگر وزارت دارائی قادر بود که تمام احتیاجات بودجهٔ هر وزارتخانه ای را در بودجه خودش بگنجاند محتاج نبود باینکه ازاین گوشه و کناریك محل هائی پیدا بکند ورفع احتیاجاتش را بکند وچون آن وزارتخانهٔ که مسئول دریافت عواید وپرداخت مخارج است می‌بیند که ازآن راه نمیتواند کمك کند آنوقت بااجازه تام مجلس شورای ملی که البته حق تصویب با این مقام است یك راههائی پیدا میکند و از آن راه بآنها کمك میکند آن قرارداد و آنطوری که من یادم هست هنوز قطعی نشده است وآنطوری که آقای وزیر جنگ فرمودند بیست هزار لیره میپردازند اولا مقداری صرف نگاهداری خودهمانجا میشود شمایك خانه هم که اجاره بدهید اگر دیوارش خراب شد باید تعمیر کرد (مهندس فریور ـ اینجا که نوشته فرودگاه) بله فرودگاه هم دارد این طبیعی است کارخانه هم هست (مهندس فریور ـ کدام کارخانه؟) هست دیگر آقا تشریف ببرید ببینید (مهندس فریور ـ دیدم آقاجزئیاتش راهم میدانم فرودگاه غیراز کارخانه است) اینجا مقصود ازفرودگاه همان کارخانه و آن خانه ها وهمه چیزیست که درآنجا هست البته وقتی فرودگاه گفته میشود اگر یك خانه‌ای درآنجا هست جزئش است این برای رفع احتیاجات آن فرودگاه است (مهندس فریور ـ مبلغ آنرا بفرمائید) (مسعودی ـ چیزی نیست بیست هزار لیره است) . اما نسبت بموادی که فرمودند در ماده پنج ذکر شده است این ماده پنج آقا طرف احتیاج است همانطور که عرض کردم اگر مادهٔ پنج را آقایان تصویب نفرمایند ما یك اساسی برای بودجه ۱۳۲۴ نخواهیم داشت واینهم یك اضافاتی است که خودتان هم قسمت اولش وهم قسمت دومش را موافقت فرمودید قسمت اول را همینطور که فرمودید باید به مستخدمین جزء کمك کرد ازاین محل بمستخدمین جزءهم کمك میشود اما مستخدمین کل ما هم رویهمرفته زندگی خوبی ندارند بهرحال کسانی که خدمت میکنند انتظار دارند که درموقع ترفیع یااضافه حقشان بآنها برسد (مهندس فریور ـ نمیدهید که) حتی بعضی از آقایان عقیده‌شان این است که اتومانیکمان همان موقع که اضافه باید بگیرند بهشان داده شود واگر آقایان نظرشان این باشد که همینطور نمیشود بهشان داد بلکه باید یك جهاتی داشته باشد یعنی خوب خدمت کرده باشند طفره نزده باشند مافوق ازشان راضی باشد ولی البته وقتی این جهات درشان جمع شد باید یك محلی هم باشد یك اعتباری هم باشد بنا براین یك اضافات قانونی که مستخدمین حق دارند وما تقاضی کرده‌ایم که بآنها پرداخت شود اعتبار آن را هم تصویب میکنید (مهندس فریور ـ اینکه برای اضافات نیست آقا) اجازه بدهید قسمت اولش است وآنوقت قسمت دوم هم که فرمودید چیزهای ما گران نشده است این نیست مایك اضافه تأسیساتی داریم که محتاج است اعتبار آن اضافه شود مخصوصاً این بند ب که فرمودید زایداست برای اینکه قبلاً تصویب شده این بند ب را الآن ما یك محدودیتی قائل شدیم برایش اول مطابق بودجه های پیشنهادی میتوانستند این اعتبارات را بهشان بدهند همین سه وزارتخانه که فرمودید وزارت فرهنگ وزارت کشاورزی وزارت بهداری حق داشتند بدهند ازهمان نظری که خودتان فرمودید باید مراقبت شود که ما به ورشکستگی نرویم بتناسب تنظیم بودجه از اول سال ـ و این چند ماهه گذشته سال مارا واداشت باینکه یك محدودیتی قائل بشویم یعنی نصف آن اعتبار را بتوانند بمجلس شورای ملی پیشنهاد بکنند اگر این را نمیگذاشتیم حق داشتند مطابق آن ماده کلی پیشنهاد کنند این را گذاشتیم که نصف آنرا پیشنهاد کنند. (مهندس فریور ـ بنده هم که عرض کردم هر وزارتخانه ای که مولد است کم میکنید) عرض کردم ما نباید خیلی حاتم بخشی کنیم که هر وزارتخانه هر چه خواست بدهیم و این محال است برای اینکه تکافو نمیکند نه خیلی سخت باشیم که بگوئیم همان چیزی بود که ۱۳۲۲ بود آنوقت نه گشایشی برایشان خواهد بود و نه میتوانند پیشنهاداتی بکنند حد وسطش همین است که الآن به مجلس شورای ملی پیشنهاد شده است و نمایندگان محترم کمیسیون بودجه هم آنقدر که باید مذاکره کرده‌اند وسخت گیریهائی کرده‌اند وبنده میتوانم عرض کنم که بایك سماجتی توانسته‌ام از کمیسیون بگذرانم وتقدیم مجلس بکنم حالا استدعا میکنم

آقایان مساعدت بفرمایند که زودتر این از تصویب مجلس شورایملی بگذرد .

رئیس ـ پیشنهاد کفایت مذاکرات شده قرائت میشود پیشنهاد آقای فرهودی:

پیشنهاد میکنم مذاکره دو کلیات کافی است و وارد در شور مواد بشویم .

رئیس ـ آقای فرهودی .

دکتر اعتبار ـ بنده با کفایت مذاکرات مخالفم

فرهودی ـ یك مرتبه مذاکره در کلیات این لایحه شد وسه ماده اش هم تصویب شد بقیه اش ماند برای امروز ، امروزهم باندازه کافی در کلیات مذاکره شد و آقای مهندس فریور بطور جامع مذاکراتی فرمودند آقای وزیر دارائی هم جواب فرمودند البته اگر باز نظری پیدا شد ممکن است پیشنهاد بشود بنابراین استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمایند که وارد در شور مواد بشویم .

دکتر رادمنش ـ بنده مخالفم اجازه می‌فرمائید ؟

رئیس ـ عرض کنم آقا اگر عده کافی بود برای رأی باین پیشنهاد بعد از مخالفت میشد رأی گرفت ولی فرض میکنیم مذاکرات هم کافی شد عده برای رأی بورود در شور کافی نیست . مذاکرات را ادامه میدهیم تا عده کافی شود . آقای دکتر رادمنش

دکتر رادمنش ـ عرض کنم معمولاً بودجه که میآورند همیشه بصورت $\frac{1}{12}$ یا $\frac{2}{12}$ می آورند آنهم یك روز مانده بآخر ماه و آنروز هم به هیچکس اجازه نمیدهند حرف بزند میگویند آقا مستخدمین گرسنه هستند حرف نزنید باین ترتیب ما که یکسال است در اینجا هستیم هیچوقت نتوانسته‌ایم راجع ببودجه کشور کوچکترین اظهار عقیده را بکنیم همیشه گفته‌اند که امروز مستخدمین گرسنه هستند در کلیات صحبت نکنید آندفعه هم در کلیات صحبت نشد حالا هم اینقدر عجله لازم نیست وبنده یك مطالب اساسی و لازم دارم و عقیده دارم صحبت بکنیم ویك نتیجه قطعی بگیریم آقا بودجه یك چیز اساسی است اینطور صحیح نیست که هرروز هرچه می آورند ده میلیون بیست میلیون صد میلیون بلندشویم بنشینیم تصویب بکنیم خرج بکنند و معلوم نیست کجا میرود ملاحظه کنید آقایان فرهنك نیست امنیت نیست هیچ چیز نیست صد میلیون صدمیلیون از پول این ملت خرج میکنند موقع صحبت کردن هم میگویند وقت نیست . نمایندگان فقط دردوموقع میتوانند صحبت کنند یکی در موقع طرح بودجه است و یکی هم در موقع طرح برنامه دولت نه در موقع برنامه دولت اجازه میدهند صحبت کنیم نه در موقع طرح بودجه خواهش میکنم ازآقایان نمایندگان محترم اقلاً اجازه بدهند جلسهٔ امروز را صرف این کار بکنیم

رئیس ـ نمیتوانیم رأی بگیریم باین پیشنهاد چون عده کافی نیست

جمعی از نمایندگان ـ چون عده کافی نیست صحبت بشود در بودجه

رئیس ـ بنده هم که همین را عرض کرم . آقای فرمند

فرمند ـ بنده یك کلیاتی میخواهم بعرض آقایان برسانم که راجع بقضیه مالیات برتریاك و راه منع کشیدن آن ومنع کشت آن ممکن است تأثیر بکند بنده یك استدلال تازه‌ای بآقای وزیر مالیه و آقای مخبر و اعضاء کمیسیون بودجه عرضه داشته بعد بقیه مطلب را از روی آن استدلال میکنم : پرداخت مالیات ازطرف ملت فریضه ایست که دلیل وبرهان وجود آن با خودش است وبرای تحمیل مالیات ووصول آن علم امور مالی سه قاعده اساسی قائل شده است

اول قواعد عدالت ـ مالیات باید قانونی ، محقق ، مشروع مساوی واخلاقی باشد . دوم قواعد اقتصادی ـ مالیات باید متوجه عایدات بوده بسرمایه ملی یافردی صدمه واردنیاورد وحتی‌المقدور کمتر موجب تشنج در حسن جریان طبیعی زندگی اقتصادی گردد . سوم ـ قواعد سیاسی ـ باید میزان مالیات از نقطه نظر صلاح زمان قابلیت بالا و پائین بردن و طرز وصول آن مورد توجه قانونگذار باشد.. این قواعد سه‌گانه را بعنوان تذکر بعرض آقایان رسانیدم اکنون در

موضوعی که میخواهم بحث کنم بعضی از آنها را محک قرار میدهم . یکی از مالیاتهای امروزه دولت مالیات بر تریاك است موقعی که این مالیات را وضع کردند نیت آن بود که مالیاتی گزاف بر تریاك بسته شود که معتادین کمتر تریاك بکشند این را اگر آقایان شنیده باشند وقتی که زارعین اول دفعه میروند برای تیغ زدن تریاك و تیغ میزنند اول ازبوی تریاك گیج میشوند و بعد بتدریج که میروند این کار را میکنند تریاکی میشوند و این آقایانی که روز اول این مالیات را وضع وطرح کردند اینرا نمیدانستند که این تیغ زدن تریاك موجب میشود که تیغ زننده تریاکی شود (امیرتیمور - دو مرتبه بفرمائید) ... عرض کنم وقتی که تریاك را میخواهند تیغ بزنند دفعه اول آن اشخاصی که میروند تیغ بزنند آنها گیج میشوند و مجبور میشوند بیایند بیرون یکمدتی راحت کنند و دو مرتبه بروند کم کم باین بوی تریاك عادت می کنند و تریاکی میشوند در دهات یکعده هستند که میروند تریاك را تیغ میزنند و آنها متخصص هستند در این کار کار هر کسی نیست و همه کس بلد نیست تیغ را درست بزند و این تیغ زنها هم تریاکی میشوند و اینها یك دسته متخصصی هستند درهردهی وبعد هم تریاك دردهات مسری بودنش زیادتر است چند نفر که تریاکی میشوند چون مسری است دیگرانهم تریاکی میشوند ، بنده در دهات خودم کاشت آنرا قدغن کردم . غفلت دیگری که قانونگذاران باید بآن توجه بکنند این است که رعایای تریاك کار قاچاقچی هم میشوند ، یعنی کوشش میکنند که تمام تریاك خودشانرا تحویل ندهند وآن مالیات تریاك را نپردازند یك مقداری را خودشان میکشند چنانچه این عمل را ما دیده ایم که شده است . در مورد تریاك تصور میکنم تریاکی را که دولت مالیات میگیرد یك ربع از مالیات تریاکی که میکشند میباشد سه ربعش قاچاق میشود والبته صحت مزاج کارگرهای ایرانی برای ملت یك سرمایه ایست ، طرز فروش و وصول مالیات بر تریاك را هم آقایان شنیده اند ومسبوقند که بچه نحو بدی در اداره انحصار تریاك عملی میشود . مثلاً آقایان البته شنیده اید که مأمورین تحدید تریاك و انحصار تریاك میروند در دهات واجباراً لوله های تریاك را برعایا تحمیل می کنند (امامی - طرز کشیدنش را هم یاد میدهند) ومیگویند بکدخدا ها که اینها را باید برای دولت بفروشید کدخداهای دولتی هم مجبورند آنها را بفروشند این کار را مکرر در مکرر بنده درهمدان دیده ام حالا اگر ما بخواهیم که این طرز وصول مالیات را تطبیق بدهیم با اصول علم امور مالی تمام مواد علم امور مالی برخلاف این مالیات است .

اول - اخلاق ملت ایران بواسطه رواج این سم انحطاط عجیبی پیدا کرده است .

دوم - باید تحمیل مالیات برسرمایه دار ها باشد ولی این مالیات بر گدایان هم تحمیل میشود ما تریاکی هائی داریم که این ها مزد روزانه شان را باید ببرند خرج خانواده شان بکنند نصف آنرا برای خانواده خرج میکنند ونصف دیگررا میبرند تریاك میکشند اینست که خانواده شان گرسنه میمانند برای این است که آن رعیت یا آن عمله تریاکی است و البته آقایان درست میدانند که در ایران اکثر طبقه سوم تریاکی هستند این را آقایان خوب میدانند که اکثر در طبقه سوم هستند و این یك فساد اخلاق هائی تولید میکند برای بدست آوردن پول برای اینکه تریاك بکشند و این یکی از عجیب ترین قضایائی است در دنیا که دولت این مالیات را ازطبقه گدا که میروند پول را گدائی میکنند میگیرد .

سوم - طرز وصول این مالیات اخلاق مأمورین و مردم را خراب میکند و ریشهٔ فساد و قاچاقچی گری که امروزه درمأمورین دولت دیده میشود ازایجاد این مالیات منحوس بوده است آقا توجه نمیفرمایند باین عرض بنده آقای دهستانی سرکار که زارع هستید به رعیت خودتان که علاقمند هستید گوش کنید اگر درایران دقت بفرمائید ضمن تاریخ این بیست سی ساله می بینید در شهرهای ما در دهات ما هیچ قاچاقچی وجود نداشت و اسمش را هم نمیدانستند از وقتیکه این مالیات بر تریاك مقرر شد طرز قاچاق وقاچاقچی گری وفساد آن درمردم رواج گرفت واساس این قاچاقچی گری را

که شما می بینید ازاین مالیات بر تریاك است که نتوانسته اند جلوگیری کنند ومردم را عادت دادند به قاچاقچی گری وبا همهٔ اینها هی تکرار میشود چنانچه دراین دوسه ساله تمام مالیات ها صرف قاچاقچی گری شده و با این مالیاتهائی که ما وضع میکنیم این ملت و اخلاقش را روز بروز بطرف فساد میبریم . مطلب دیگری که بعرض آقایان میرسانم این است که در هیچ جای دنیا بروید تحقیق کنید یا در کتابها مطالعه کنید یك چنین مالیاتی وجود نداشته است که هفتاد وپنج درصدش خرج برای وصول آن مالیات بشود هیچ جای دنیا نیست جز درمملکت ما که مملکت عجایب وغرایب است سال گذشته در ۱۳۲۲ مالیات تریاك گویا ۲۷ میلیون عایداتش بوده است ۲۱ میلیون خرجش بوده ، ۲۱ میلیون خرج کرده اند برای اینکه بیست وشش هفت میلیون مالیات وصول کنند ، هیچ جای دنیا یك چنین سابقهٔ ندارد در بودجهٔ امسال هم نوشته شده است که سی میلیون و چهار صد هزار تومان خرج و ۴۱ میلیون عایدات است ، آنهم چه خرجی ، خرجی که این طور برای تمام مردم زحمت درست میکنند و هیچ جای دنیا سابقه ندارد که یك همچو خرج زیادی بکنند و یك مالیاتی هفتاد وپنج درصد خرج داشته باشد برای وصولش وهرجا یك چنین مالیاتی داشته باشد این مالیات را میاندازند دور بنده تقاضایم از همکاران محترم که درکمیسیون هستند و بقیه آقایان رفقا این است که دقت بفرمایند و موافقت بفرمایند این مالیات موقوف وکشت تریاك هم موقوف بشود این ۱۰ میلیون یا ۷ میلیون این را می شود از زارعین بعنوان مالیات بردرآمد گرفت بطوری که اگر یك ده خوب اداره بشود جای آنرا پر میکند این مالیات بردرآمد خیلی بیش ازاین است که باید در بودجهٔ امسال پیش بینی کرد و بنده استدعا میکنم از آقای مخبر وآقای وزیر دارائی که در این خصوص یك غور و مطالعه بکنند و امروز چون اداره مالیات بردرآمد یك اداره تازه ئیست ممکن است تمام حق انحصار اداره تریاك را آن جا جابجا کنند و برای مأمورین وزارت دارائی هم زحمتی نباشد که آنها را بیرون کنند و دولت این مالیات را ملغی بکند و بعد کشتش هم امیدواریم که در ایران قدغن بشود و مجلس رأی بدهد وهیچ روزی مثل امروز که یك مالیات جدید مهمی مثل مالیات بردرآمد که وضع شده است و اداره جدیدی دارد هیچ روزی برای وزارت مالیه بهتر از امروز وقت پیدا نمی شود که این قسمت را هم درآن ادارهٔ مالیات بردرآمد جابجا نمایند وحالا برای اینکه اجزای ادارهٔ انحصار تریاك را بیرون نکنند و برای وزارت دارائی هم اسباب زحمت نشود وبعد اجزای وزارت مالیه هم بیکار نشوند بنده استدعا مینمایم دراین خصوص آقایان همکاران محترم کمیسیون بودجه یك توجه خاصی مبذول فرمایند بلکه انشاء الله این مالیات را از لایحه بیرون کنند و برای این موضوع بنده یك ماده الحاقیهٔ تهیه کرده ام که ملاحظه میفرمایند و این موضوع را آقای فاطمی لطف فرمایند و با بنده موافقت بفرمایند که بکمیسیون برود و درش بحث بشود و تصور میکنم که اگر مجلس شورای ملی در دورهٔ چهاردهم بتواند این خدمت را بملت ایران بکند که کشت تریاك را درایران منع بکند و مالیات آنرا هم لغو بکند این یك خدمتی است که واقعاً قابل توجه خواهد بود و جبران تمام بازی گوشی های این دوره را خواهد کرد ، و بنده خواستم این نکته را درموقع بحث در جمع وخرج پیشنهاد بکنم ازنقطه نظر بودجهٔ چون حالا می بینم خسته شده اند بنا براین بقیه صحبت های خودم را بزمان دیگر محول میکنم وامیدوارم که آقای مخبر کمیسیون وآقایان دیگری که عضو کمیسیون هستند موافقت بفرمایند که این مادهٔ الحاقیه را به کمیسیون ببرند وتحت مطالعه قرار دهند .

رئیس - آقای امیرتیمور .

امیرتیمور - بنده شنیده ام که آقای فرمند (ضیاء الملك) یك حسن سلیقه بسیار زیادی درکارهای زراعتی که خودشان متصدی هستند بکار برده اند و رغبت کرده ام که آنجا را به بینیم و ازشان قول گرفته ایم که در تابستان آتیه انشاءالله

در خدمتشان برویم (دکتر عبده ـ چرا تنهائی) (فاطمی چرا ما راخبر نکردید ؟) و البته همان‌طور که بنده نتیجه خواهم گرفت نظریات و فرمایشات ایشان را آن قسمتش‌را که راجع بموضوع آن کسانی که تریاك را نیش میزنند وبعد ابتلا بتریاك پیدامیکنندراین را خواستم عرض کنم این اشتباه است یك همچو چیزی نیست .

فرمند ـ ممکن‌است‌خودتان یك‌مرتبه‌تیغ بزنید به بینید ؟

امیرتیمور ـ اجازه بفرمائید اولا این تیغ تـریاك یك تخصص مخصوصی دارد که هر زارعی نمیتواند این کار را بکند و ثانیاقبل از طلوع آفتاب در هوای آزاد بعمل‌میآید در موقعی که هوافوق‌العاده لطیف‌است و آن لطافت هوا تمام بوی آن را از آن محل دور میکند و بـرای نمونه عرض میکنم‌در خراسان مایك دهی داریم در گناباد بنام کاخك در این ده تقریبا چهارده هزار نفر جمعیت دارد و تمام این چهارده‌هزارنفرمتخصص تریاك کاری هستندودرمحل‌خودشان بهیچوجه آب و زمین برای کاشت تریاك ندارند ولی چون متخصص‌هستند درموقع تریاك کاری بنقاط مختلف خراسان پراکنده‌میشوند و قسمت تریاك کاری‌را آنها مقصدی‌هستند و موقع‌تیغ‌زدن‌هم این کاخکی‌ها شاید آقای پزوین‌اشخاص آنجارا خوب‌بشناسندراینهامیروندتیغ میزنندوبعدبرمیگردند و توی این چهارده‌هزار نفر یك نفر تریاکی ندارد (فرمند آقا بشما دروغ گفته‌اند) و تمام تریاك خراسان را این ها متصدی‌تیغ‌زدنش هستند اگر آقا اشکال میکنند بنده‌حاضر هستم همین امروز حاضر هستم که جنابعالی را با اتومبیل خودم ببرم بآن ده کاخك گناباد و تمام چهارده هزار نفـر جمعیتی که آنجا تریاك را تیغ‌میزنند به بینید که یکی‌از از آنها هم تریاکی نیست این قضیه آقا مطلقا وارد نیست و استدعا میکنم اجازه بفرمائید که این اشتباه اصلاح‌شود .

دکتر زنگنه ـ باید در خراسان این طور است .

امیرتیمور ـ . . . . اجازه‌بفرمائید آقای دکتر زنگنه هر وقت سر کار فرمایشی فرمودید بنده تمام فرمایشات آقا را گوش دادم و هیچ توی حرفتان نمیدیم پس باید شما یك قدری حوصله داشته باشید اما راجع بمنع استعمال تریاك بنده مکرر عرض کرده ام که با آن موافق هستم که هر فکری میفرمایندو هر اندیشهٔ میفرمایند بنده موافق هستم که‌در منع استعمال‌تریاك کوشش بشود و قدم جدی‌برداشته شود حتی بنده باینهم قائل نیستم که اگر مبتلایان حاضر نشدند ترك بکنندااصلا از جامعه‌هم طرد بشوند تا این‌مقدار هم حاضر هستم لیکن آقا تریاك ایران از نظر مصرف و استعمال داخلی بوجود نیامده است بلکه این از نظر مقام مهم و ارجمندی است که‌در طب‌عالم دارد این بمصرف‌طبی میرسد و صادرات تریال ما هم از نظر طبی است که این‌یك خدمتی بعالم انسانیت میکند ، ازنظر طبی‌چطور شده‌است؟ آقـا تمام نقاط حاصلخیزش روز بروز رونق بگیرد وهمین تریاك‌ایران که یك‌قسمت عایدات برای ایران میفرستد و صادرات آنهم برای طب است و برای احیاء بشریت است آنهم ازبین برود روزبروز تریاك کاری افغانستان دارد ترقی میکند وتریاك کاری هندوستان باتمام آن مطالبی را که بعرض آقارسانده‌اند روزبروزدارد‌ترقی‌میکند واضافه‌میشود بنده یکمرتبه دیگرهم عرض کردم که ازتفضل وجود آقای دکتر میلسپو پنبه کاری درایران از بین رفته‌است توتون و تنباکو هم دارد از بین میرود ابریشم کاری‌هم که از بین رفته است وتمام زراعت درایران ازبین‌میرود وتنهاقسمتی‌که هنوز بدردجان‌ومال‌زارع میخوردو یك‌پولی‌هم باین مملکت میرساند این‌را هم میخواهند بین این تغییرات ازبین ببرند جنابعـالی آقای فرمند دارای کمال حسن‌نیت هستید من این را میدانم ودراین هیچ تردید ندارم ولی گاهی یك اشتباهات خیلی بزرگ میفرمائید (خنده نمایندگان) و این مورد از آن مواردی است که اشتباه فرموده اید ومنع زراعت تریاك بهیچ وجه بصلاح مملکت نیست .

وزیردارائی ـ برای اینکه آقایان از اهمیت موضوع متوجه باشند التفات فرموده ورأی بکفایت مذاکرات بدهند و اگر میلشان باشد بگزارش کمیسیون بودجه رأی بدهند عرض کنم که‌یك‌ماده الحاقیه طرف احتیاج است که‌باتصویب

آن رفع احتیاجات وزارت بهداری و کشاورزی را از قبیل آبیاری وغیره‌میکنند بنده باخبر کمیسیون هم صحبت کردم این علاوه بر ماده ۵ نمیشود ولی چون آن ماده ۵ یك جریانی دارد که تاوزارتخانه پیشنهاد کندودر کمیسیون تصویب شود وبمجلس شورای ملی بیاید ومجلس شورایملی تصویب کند طول خواهد داشت یك ماده الحاقیه پیشنهـاد میکنم و تقدیم مینمایم که قسمت الف و ب آن برای رفع احتیاجات‌فوری وزارت‌بهداری وبرای جلوگیری‌ازبیماریهای عفونی وهمچنین وزارت کشاورزی برای قسمت آبیـاری که مطمح نظر یك قسمت ازآقایان نمایندگان محترم بود بشود

رفیع ـ راجع بتریاك چه میفرمائید؟

رئیس ـ آقای طوسی .

طوسی ـ بنده زیاد اصرار ندارم وقت مجلس را بگیرم مخصوصاً بعدازفرمایشات آقای مهندس‌فریور تقریباًمستغنی شدم ازاینکه عرایض خودم را عرض کنم البته نسبت بتمـام مواد این بودجه نظریاتی‌دارم ولی فعلاً باختصارعرض‌میکنم بیشتر نظر بنده حفظ آبروی دولت وکشور ایران است در این مـاده ٤ متذکر است برای پرداخت مطالبـات اشخاص آقای وزیرجنگ استدعامیکنم توجه بفرمایند (الآن عرض کردم گوش ندادید عرضم را تکرار میکنم) اصرار بنده همیشه اگر صحبتی کرده باشم برای حفظ آبروی دولت و کشوراست اگرمطالبات اشخاص که‌دراینجا درماده ٤ذکر شده‌بتعلل‌بریخوردالبته توهین‌بمملکت وتوهین‌بدولت وتوهین به وزارتخانه مربوطه است بنده سئوال‌میکنم (البته‌سئوال‌را جور دیگرهم میشود کرد) علت اینکه تا کنون مطالبات اشخاص پرداخت نشده چه بوده‌است ؟ میگویند محل‌نداریم چراازخارج بیمورد میکنند که محل‌نداشته باشند ؟خدا رحمت کندمرحوم مؤیداحمدی‌را که‌همیشه‌فریادمیکردلایحه‌تفریغ بودجه‌باید بیاید‌آخرهم‌نیامدوبعدهم نخواهد آمداگر دولتها لایحه تفریغ بودجه را میآوردند معلوم‌میشد که چه پولهائی گرفته ایم و چه پولهائی خرج کرده ایم و چطور میتوانیم خرج کنیم بهرحال باید معلوم کنند اشخاصی که ازوزارت جنگ‌طلب دارند چه وقت و چطور خواهند پرداخت والّا باین ترتیب ممکن است به سنهٔ ۲۴ وعـده بدهند و بعد هم بگویند از سنهٔ ۲۳ فلان قدر پرداخت میشود ، یکی دیگر اینکه از باب مثل میخواستم با آقای وزیر جنگ صحبت کرده باشم زیرا ایشان را دارای نیت پاك و خوب میدانم ولی بطور مثال عرض میکنم شمـا میگوئید اداره اصلاح نژاد اسب آیا معنی دارد که مأمور اداره اصلاح نژاد اسب پنجماه تفنگ بدوش بگیرد و توی بیابانها بگردد و حقوق نگیرد آخر این مأمورین گذران نمیخواهند؟ آیـا معاش نمیخواهند (هاشمی ـ آقادبیر توی شهررا بفرمائید) اینها مسائلی است که در موقع خودش عرض خواهم کرد و ازاین جهت است که حالا بطور مختصر فقط تذکر میدهم اما ماده هشت بفرمایش آقا موضوع دبیر تهران همان نظری کـه نسبت به آقای وزیرجنك دارم نسبت به آقای وزیرفرهنك هم دارم بلکـه بیشتر معهذا یاد آوری میکنم آقای وزیر فرهنگ توجه فرمایند در همان موقع کـه امر دادید در شهرستانهای بزرك و کوچك یکی دو کلاس برعایت صرفه بودجه کم بشود هرفرهنك دوستی متأثر شد در یك چنین موقعی این ماده ۸ این طور تنظیم شد. بنده درموقع خودش با آن نظری که دارم که حق بحق دار برسد با این چاله‌های وزارت فرهنك گمان نمیکنم اشخاصی که حق دارند بحق خودشان برسند البته ضرر ندارد ما حرف حسابی هم بزنیم یك عده از رفقای پارلمانی بنده و دیگران بازبکستان تشریف برده‌اند البته بعرض آقایان رسیده است من کارندارم به قدمت و اهمیت ازبکستان یا بدایرهٔ تمدن گذشته ولی میتوان گفت این قسمت در سایه عظمت و تربیت یکدولت آزادیخواه قوی فقط ۲۰ سال است پا بدایرهٔ ترقی گذاشته مراجعه بفرمائید در این مدت کم چطور جاده ترقی را پیموده اند کار هـای آنها اعم از فرهنگی و غیر فرهنگی امروز چه صورتی دارد سازمان های مهم و بنگاههای عالی حیرت آور چطور بسرعت برق منظم شده کـه میگوئیم فرهنك و فرهنك ولی الآن ملاحظه بفرمائید که فرهنك

ما بچه صورتی است البته باید بگوئیم مربی شان خوب بوده ما مربی خوب نداشته ایم ماهم باید فکر مربی خوب بکنیم تا کی باید بگوئیم و گوش ندهید خیلی متأسفم هی میآیند بنام وزارت خانه بنام اداره یك زمینه هائی تهیه میکنند با آن موافقت میشود و بعد یك وزیر دیگری میآید نحو دیگری را میآورد خلاصه بنده استدعا میکنم همانطوریکه یکی از آقایان رفقا هم فرمودند بروند یك سازمان های منظمی برای یك مدت زیادی تهیه بکنند که ما مطمئن بشویم اگر وزیر عوض شد آن سازمان درش بسته نمیشود این دو مورد تذکراتی بود که عرض کردم و بخصوص خواهش میکنم آقای وزیر جنك توجه بفرمایند (چون آقای مسعودی با آقای وزیر جنگ صحبت مینمودند) (باید گله کنم از آقای مسعودی که نمیگذارند آقای وزیر جنك توجه بفرمایند) که طرز پرداخت مطالبات اشخاص را قطعاً بیك طریقی تأمین کنند که اطمینان خاطری پیدا بشود وهم چنین وزارت جنك طرز پرداخت این میزانی که اینجا معین شده طوری معین بفرمایند که ما مطمئن بشویم پرداخت شود و اسباب اطمینان خاطر ما بشود .

وزیر جنك ـ عرض کنم در جواب سؤالی که نماینده محترم فرمودند و مذاکرات زیادی که آقایان فرمودند که این بدهی های آرتش از کجا پیدا شده است وبچه نحو وزارت جنگ میخواهد این قروض را بپردازد عرض کنم بدهی های وزارت جنك از عدم وصول مبالغی که دربودجه تصویب شده بوده حاصل شده در سنوات قبل از بابت بودجه ۱۳۲۰ /۵۰ میلیون ریال وزارت دارائی نپرداخته است از ۱۳۲۱ هفتادویك میلیون ریال وزارت دارائی نپرداخته است ازبابت سال ۱۳۲۲ مبلغ سی و نه میلیون ریال نپرداخته است تعهد کرده بود که بیست میلیون دیگر برای کمك هزینه که محل صرفه جوئی که کفاف نمیکرد بدهد و بایستی از طرف وزارت دارائی این مبلغ اضافی داده شود ، چون کمك هزینه وزارت جنك را از محل صرفه‌جوئی خودشان تأمین کردند از آنجا هم باید بیست میلیون بدهند و ندادند و البته بودجه اینکه روی احتیاجات آرتش تنظیم شده است مخارج خوراك و علیق و پوشاك بوده است ولی پولش نرسیده بود از این بابت یك دیونی وزارت جنگ باشخاص پیدا کرده است این دیون وزارت جنگ هم از دو جهت است: یکی بادارات دولتی است که جمعش بابت این دو سه سال ۹۴ میلیون ریال است ودیونی هم هست به افسران مثلاً بعضی ها که تابحال اضافه حقوقشان را نگرفته‌اند و بعضی دیون دیگر بمردم که اینها هم جمعاً ۳۲ میلیون ریال میشود جمع دیون وزارت جنگ از این دو قلم ۱۴۳ میلیون ریال میشود ولی طلب وزارت جنگ ازبابت این سنوات از وزارت دارائی ۱۵۸ میلیون است بنابراین اگر وزارت دارائی تمام طلب وزارت جنگ را بپردازد وزارت جنگ یك صرفه جوئی هم پیدا میکند و اما راجع بپرداخت دیون مردم البته ازبابت بودجهٔ ۱۳۲۲ که بواسطهٔ انقضاء دوره عمل قانونی باقیمانده ۱۸ میلیون ریال است ، چون تصفیه‌حساب در موقعش نکرده‌اند یك چنین پولی باقی مانده است یك مطالباتی را هم که آقای مهندس فریور نگرانی داشته از بابت فروش اسلحه است که فروش رفته است اینطور نیست یك مطالباتی است که بطوریکه جناب آقای وزیر دارائی هم توضیح دادند از پیمان کاران ، از همانها است که یك مبلغی در عرض سال وصول شده است و یك مقدار هم ممکن است وصول شود و فقط پنج میلیون ریال بیشتر نیست جمعاً باین ترتیب بیست وچهار میلیون ریال میشود که یك قسمت از دیون مردم ممکن است عجالةً از این محل پرداخت شود و بابت دیون سال ۲۱/ ، پنج میلیون بابت دیون سال ۲۲ ، ۱۵ میلیون بابت دیون خرید جنس ارتش چهار میلیون این میشود ۲۴ میلیون و باز هم ۱۱۹ میلیون ریال طلب مردم و ادارات دولتی خواهد بود و هر وقت وزارت جنگ از وزارت دارائی این وجوه طلب خودش را وصول کرد البته این بدهی‌ها باقی نمیماند همه را میپردازد یك صرفه‌جوئی هم پیدا میکند .

[۳ ـ تصویب صورت مجلس]

جمعی از نمایندگان ـ عده کافی شد .

رئیس ـ راجع بتصویب صورت جلسه گذشته مخالفی که نیست ؟ (نمایندگان ـ خیر) صورت مجلس تصویب

[۴ ـ بقیه شور درگزارش کمیسیون بودجه راجع به بقیه مواد قانون دو دوازدهم]

رئیس ـ آقای هاشمی .

هاشمی ـ بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات را میکنم .

بعضی از نمایندگان ـ (صحیح است) .

رئیس ـ رأی میگیریم بکفایت مذاکرات .

نمایندگان ـ مخالفی نیست .

دکتر رادمنش ـ بنده مخالفم

هاشمی ـ بنده توضیح میدهم شاید آقا قانع شوند .

نمایندگان ـ رأی بگیرید آقا .

دکتر رادمنش ـ ما معمولا بتجربه دیده‌ایم که وقتی در کلیات بحد کافی صحبت نمیشود آنوقت درموقع پیشنهادات ۱۰ تا ۲۰ تاپیشنهاد میکنیم وهرساعت میآئیم پشت تریبون و مزاحمت آقایان را فراهم میکنیم وبالاخره آنوقتیکه اجازه نمیدهند حالا صحبت شود بوسیله پیشنهادات وقت آقایان گرفته میشود حالا چهار نفر صحبت کردند نوبت به بنده که رسید پیشنهاد ختم مذاکرات شد .

رئیس ـ آقا ۱۷ نفر اجازه خواسته‌اند فقط چهار نفر نیست ۱۱ نفر دیگر باقی است وبعداً هم ممکن است این صحبتها را در مواد کرد . رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقند قیام کنند ؟ (اکثر برخاستند) تصویب شد حالا بایستی رأی بگیریم برای ورود درشور مواد آقایان موافقین قیام فرمایند ؟ (اکثر برخاستند) تصویب شد .

دکتر شفق ـ بنده اخطار نظامنامه‌ای دارم .

رئیس ـ بفرمائید .

دکتر شفق ـ در کلیات وقتی بحث میشود آقایان درمواد صحبت میکنند وحالا که رأی گرفته شد و وارد مواد میشویم استدعا میکنم آقایانی که درمواد صحبت خواهند کرد وارد کلیات نشوند (صحیح است) .

رئیس ـ ماده اول قرائت میشود :

ماده اول ـ وزارت جنگ مجاز است دیون وتعهدات سال ۱۳۲۲ و سالهای قبل خود را از محل اعتبارات مصرف نشده بودجه سال ۱۳۲۲ و مبالغی که از بابت مطالبات سالهای گذشته آنوزارتخانه بحیطهٔ وصول درآید باموافقت وزارت دارائی و تصویب کمیسیون بودجه پرداخت نماید .

تبصره ـ وزارت جنگ و ژاندارمری نیز مشمول ماده ۲۴ قانون متمم بودجه سال ۱۳۱۲ خواهند بود .

رئیس ـ آقای دکتر رادمنش .

دکتر رادمنش ـ بنده قبلاً میخواهم ازهمکارانم یك گله مختصری بکنم که اجازه نمیدهند درمواقع خیلی حساس یك مطالبی را بعرض آقایان برسانم . بودجهٔ کشور یك چیز ساده‌ای نیست ماوقتی که اینجا نشسته‌ایم ده میلیون بیست میلیون ، صدمیلیون تصویب میکنیم اینهارا از مردم میگیرند مردم این کشورهم در یك حالت عسرت و بیچارگی هستند از طرفی فرهنگ ندارند ، بهداشت ندارند آنوقت یك پولهای بسیار هنگفتی راازآنها بزور میگیرند آنوقت معلوم نیست این پولها بکجا مصرف میشود بنابراین حق یك نماینده این است که در موارد لزوم ازحقوق مردم دفاع کند ومابایستی در موقع طرح بودجه صحبت کنیم که حق اصلی ما است و اگردر بودجه صحبت نکنیم درسایر جاهاهم که نمیگذارند صحبت بشود پس این مطالب چه وقت گفته شود ؟ (مهندس فریور ـ حالاهم در ماده اول درکلیات میشود صحبت کرد) بنده میخواستم پیشنهاد کنم این ماده اولی که قرائت شد اصلاً از لایحه حذف شود و باین مسئله هم متذکر میشوم که اگر درکلیات بیك نفر نماینده اجازه داده نشود صحبت کند بالاخره پیشنهاد میکند که مثلا کلمه خدمتگذاران هم بعداز کارمندان گذاشته شود و می آید اینجا یکساعت وقت آقایان را تلف میکند پس اجازه بدهید درکلیات بحد کافی صحبت شود آنوقت در مواد اینقدر بحث و مجادله و مباحثه لازم نخواهد بود . بطور کلی بودجه و پولی را که از مردم میگیرند برای صرف در مخارج و احتیاجات مردم است ، برای آسایش مردم است ما وقتی که بمردم فرهنگ نمیدهیم ، بهداشت نمیدهیم ، امنیت نمیدهیم ما حق نداریم ازآنها پول بگیریم ما اگر از

مردم پول میگیریم باید صرف امنیت آنها صرف بهداشت آنها صرف فرهنگ آنها بشود که هیچ تابحال باین چیزها توجه نشده است بروید در مدارس نگاه کنید واقعاً آدم خجالت میکشد که اسم آنها را مدرسه بگذارد بروید وضع آموزگاران مدارس را نگاه کنید بروید بیمارستانها را نگاه کنید به بینید درچه وضعی است . بنده نقطه‌ای را در ایران میشناسم که در حوزهٔ انتخابیه بنده است چهل هزار نفر جمعیت دارد هنوز اسم طبیب را در آنجا نشنیده‌اند هنوز در آنجا طبیبی ندیده‌اند دوا اصلاً در آنجا نیست چندین بارهم باوزیر بهداری مذاکره شد هنوز در اینموضوع اقدامی نشده است آنوقت ما برای یك کار کوچکی پانزده میلیون بیست میلیون خرج میکنیم همینطور شنیدم میگویند بیست هزار لیرهٔ که از فلانجا بما میدهند برای کرایه کارخانه و فرودگاه مانعی ندارد بیست هزار لیره است ، چیزی نیست آنهم صرف شود برای ساختن یك عمارت کوچکی و اجازه داده شود بروند یك عمارت کوچکی در گوشه فرودگاه بسازند خیر آقا باید توجه کرد باید این پولهارا بجا خرج کرد پولی را که ما باین زحمت تهیه میکنیم باید بجای خودش خرج کنیم هروقت که صحبت میشود و از این حرفها میزنیم وقتی که یك لایحه میآید میگویند این برای اعتبار بهداریست برای فرهنگ است اگر تصویب نشود کار فرهنگ ناقص میشود و بعد که لایحه را تصویب میکنیم تازه وقتی لایحه بدست امریکائیها میرسد پول نمیدهند مثلاً الآن در همین لایحه یك ماده هست که سه ماه ازاول دیماه اضافات آموزگاران و دبیران پرداخته شود درصورتیکه یك لایحه‌ای آقای کاظمی آوردند و چند روز هم وقت ما صرف آن شد و تصویب کردیم وطبق آن قانون باید ازاول مهر بآموزگاران و دبیران و استادان آن اضافه حقوق داده شود ولی حالا این قانون را آورده‌اند که ازاول مهر ندهند و ازاول دیماه بدهند آنوقت میگویند این لایحه هم برای فرهنگیهاست درصورتیکه این لایحه آمده است حق فرهنگی‌ها را ازبین برده و میخواهند بتصویب آقایان برسانند . بنده خوب بخاطر دارم چند ماه قبل در زمان وزارت جنگ آقای سرتیپ هدایت آمدند پانزده میلیون تومان اعتبار برای وزارت جنگ تقاضا کردند و در آن لایحه بود و اجازه گرفتند از مجلس شورای ملی که از بانك ملی آن پول را قرض کنند آنوقت از صرفه جوئیهای وزارت جنگ آنرا بپردازند حالا یك لایحه‌ای آورده‌اند و اجازه میخواهند آن صرفه جوئیها صرف یك جاهای دیگری میشود و آن پولی که آنجا قرض شده است از بانك قرضش بدوش ملت ایران میماند واین پولی که بایداز آن محل صرفه‌جوئی شود بموجب این ماده صرف کارهای دیگری میشود درصورتیکه طبق آن ماده‌ای که ما چندماه قبل تصویب کردیم بمصرف دیگری باید برسد و من نمیدانم چطور یك چیزهای متناقضی را کمیسیون بودجه تصویب میکند و می‌آورد به مجلس . بنابراین تقاضای حذف این ماده را کردم وخواهش میکنم از آقایان نمایندگان که این ماده را تصویب نفرمایند زیرا ما آن صرفه جوئی را تمام برای پرداخت قرض بانك تصویب کردیم واگر بمصرف دیگر برسد آن قرض گردن ما میماند .

فاطمی (مخبر کمیسیون بودجه) ـ اولاً اینکه اعتراض فرمودید به کمیسیون بودجه اگر آقا در کمیسیون بودجه تشریف داشتید ملاحظه میفرمودید که این ایراداتی را که اینجا آقای مهندس فریور و دیگران فرمودند هزار ایراد بالاتر از اینهارا ما در کمیسیون کردیم (دکتر رادمنش ـ فایده ندارد) خیر فایده‌هم دارد . اما راجع باین موضوعی که فرمودید چون متوجه شدم که یك شبهه‌ای برای آقا پیدا شده است لازم است رفع آن شبهه بشود راجع به آن قانون پانزده میلیون تومان محل آن قانون از صرفه جوئی بود ولی این موضوع مربوط به مطالبات است (دکتر رادمنش ـ مطالبات هم جزء صرفه جوئی است) خیر آقا صرفه جوئی با مطالبات فرق دارد مثلاً در بودجهٔ وزارت جنگ یك قلمی بوده است برای یك ساختمانی اگر ساختمان نشده بود صرفه جوئی میشد ولی ساختمان شده است و

پول مصالح مردم را نداده‌اند آنوقت درمقابل یك کنتراتهائی با وزارت جنگ منعقد شده و آن کنترات را اشخاص تعهد نگرده‌اند و یك مبلغی بوزارت جنگ بده کارهستند حالا که آن مطالبات را وصول می کنند باید آن پول‌ها را چه کنند ؟ حقاً باید بدهند به صندوق دولت وحالا بموجب این ماده میخواهند آن پولی که از محل مطالبات وصول میشود با اجازهٔ مجلس پرداخته شود به مطالبات مردم واین مطالبات هم یك چیز تازهٔ نیست شاید بآقا تا حالا شکایت نکرده اند ولی بهمهٔ آقایان شکایت کرده اند و حق هم دارند مردمی هستند از سه سال ، چهار سال پیش یك چیزهائی را داده اند بدولت و تا حالا حق خودشان را نگرفته اند و این برای حیثیت دولت و مجلس خوب نیست و این موضوع باآن قسمتی که شما فرمودید مربوط بهم نیست و اگر پیشنهاد حذف هم فرمودید دیگر بسته است به رأی مجلس و نظر آقایان .

رئیس ـ آقای ملك مدنی

ملك مدنی ـ بنده عرضی ندارم دفاع آقای مخبر ازطرف کمیسیون بود

رئیس ـ آقای هاشمی

هاشمی ـ بنده یك مختصر عرضی دارم . اولاً وقتی که عنوان طرح این قانون بعمل آمد بعقیدهٔ بنده مذاکره درکلیات آن بعمل آمده است برای اینکه آن روزی که مطرح بود درکلیات چندین نفر از آقایان صحبت کردند و باندازه‌ای هم گذراندن این مواد لازم است امروزهم‌انطور که آقای فاطمی فرمودند اشخاصی از اکناف و اطراف مملکت آمده‌اند و شکایات زیادی دارند و آقایان هر کدام از این شکایات خیلی زیاد بآنها رسیده است و میدانند که چقدر گذراندن و تصویب این ماده ضرورت دارد . همین مطالبات قشونی که فرمودند سال ۳۲۱ که شروع شد یك مرتبه وضعیت ما تغییر کرد در ولایات در مراکز استانها یك عده‌ای بودند که جنس بآرتش میدادند بواسطهٔ سختی اوضاع باربری دیگر بهیچوجه نتوانستند آن میزانی که قبلاً تحویل اداره های قشونی میدادند تحویل دهند و ثانیاً یك عده در ۱۳۲۰ برای قشونی کار انجام داده‌اند تمنا دارم آقایان رسیدگی بفرمایند ازهمین شهرطهران باامضاهای متعدد یك عده‌ای ازکنتراتچی وکسانیکه برای وزارت جنك کارکرده‌اند هر روزه شکایت میکنند و حق هم میگویند و طلبکار هم هستند . اشکال بنده این بود که اولاً این ماده را چرا آنقدر پیچ وخم دارش کرده‌اند وبعد ازاینکه بعداز سه سال دوسال ونیم میآیند ومیخواهند دیون مردم را بدهند باز چند شرط دارد از آنچه که بحیطهٔ وصول درآید با موافقت وزارت دارائی تا اینجارا قبول دارم بعد میگوید با تصویب کمیسیون بودجه اینکار برای مردم یك معطلی دوسالهٔ فراهم میکند این یعنی چه ؟ تصویب کمیسیون بودجه را حذف کنید کمیسیون بودجه کلیات آنرا درش بحث کرده ومصلحت دانسته است دیگر دومرتبه طلب فلان آدم که محرز شده ازمحل طلبی که فعلاً پایش درهواست میخواهند بپردازند این مدت‌ها بوزارت دارائی بدود مدتی هم در کمیسیون بودجه این درست نیست. ضمناً یك چیزرا هم میخواهم خدمت آقای دکتر رادمنش عرض کنم که یك عده‌ای از فارغ التحصیلهای آموزشگاه های شهربانی هستند الآن دراطراف واکناف ولایات ایران ده‌ماه است خدمت کرده‌اند (فریور ـ آنها مربوط باین مواد نیست) چرا از اعتبارات ششماهه است باید حقوق این اشخاص . پرداخته شود چون وقتی اعتبارات بودجه بصورت دوازدهم‌ها تصویب میشود آن اعتباراتی که درسال قبل‌هم بوده‌است پرداخته میشود و آقایان برای پرداخت حقوق کارمندانیکه مشغول کارهستند زود لایحه یك دوازدهم ودو دوازدهم را می گذرانند وحال آنکه ضعیف ترین مستخدم را قانون گذار باید در مد نظر بگیرد یك عده دبیرداریم که ازسال ۱۳۲۳ دارند چند ماه کارمیکنند از خانم ها و آقایان که یك شاهی تا بحال حقوق نگرفته‌اند و حالا باید حق آن ها را بدهیم پس این مواد مربوط بیك چیز های جدیدی نیست یك کاری کنید حق اینها داده شود وبنده نمیخواهم صحبت کنم جناب اقای فاطمی این کارمندانیکه از اول سال کار کرده اند بموجب ماده ۵ که حالا ماده دوم می شود چرا حقوق شش‌ماه آن ها را تصویب کردید؟ این حکایت قضیه پیشنهاد خرج از طرف وکیل نیست

یك تعهدی دولت کرده‌است که حقوق‌بپردازد بکسی که از اول سال خدمت کرده است ششماه آنرا بموجب این ماده ۵ که‌الآن ماده دوم‌میشود میپردازید بقیه آن‌چطور میشود؟ حقوق تمام مدت خدمت این اشخاص چطور میشود؟ این را خواهش میکنم توضیح بفرمائید.

دکتر رادمنش ـ اجازه میفرمائید یك توضیحی دارم؟

رئیس ـ توضیح نمیشود ـ آقای دکتر اعتبار.

دکتر اعتبار ـ عرض کنم که این‌جا در این ماده در ردیف دیون تعهدات سال ۲۲ یك مقدار دیون ساختمانی وزارت جنگ دارد که یك ساختمانهائی وزارت جنگ کرده است وهنوز یك مقداری بمقاطعه‌کاران بده‌کار است بنده اطلاع دارم روشی که این ساختمانها انجام شده است زیاد صحیح نبوده‌است وضمناً توجه جناب آقای وزیر جنگ راخواستم جلب کنم بموضوع یك پرونده قطوری که راجع باختلاس صدتن آهن آلات ازساختمان کارخانه مسلسل سازی مربوط به آقای شهاب خسروانی که در وزارت جنگ هست بنده وقتی که رئیس اداره ساختمان بودم این پرونده را برای رسیدگی رجوع کردند ماچند نفر را فرستادیم برای اینکه اندازه گیریهائی بشود بعدازآنکه دیدند ما جداً قضیه را تعقیب میکنیم‌پرونده‌راپس گرفتند خواستم حضرتعالی متوجه باشید که درضمن دیونی که میخواهید بپردازید ازاین قبیل نباشد (دکتر رادمنش ـ اکثراً اینطور است) عرض کنم اصولا مخارجی که دروزارت‌جنگ‌میشود وصحبت هائی که در اطراف وزارت جنگ میشود اینها وزارت جنگ را یکقدری مرموز کرده است، هر روز یك مقداری اعتبار یك روزی برای ساز برگ یك روز برای مخارج دیگری میپردازیم ولی رویهمرفته دلخوشی ازاین ارتش ماندارایم صاف‌وپوست‌کنده‌ازدولت جدید واز جناب آقای زند (که بنده شخصاً بدرستی‌وپاکدامنی ایشان خیلی‌خیلی اعتماد دارم) بنده وعده کثیری از رفقای‌بنده‌انتظار داریم که یك‌اصلاحات اساسی در کار وزارت جنگ‌بشودولی‌متأسفانه می‌بینیم که‌مقدمات این اصلاحات انجام نمیشود یکی از تغییرات اخیری که در وزارت جنگ شده است تغییر رئیس ستاد ارتش بوده‌است و یك تغییرات دیگر در عین حال‌در روزنامه‌ها خوانده میشود که این آقایان که‌از کار بر کنار میشوند وابسته نظامی در در سفارتخانهای آمریکا و جاهای دیگر میشوند. بنده از جناب آقای وزیرجنگ‌سئوال‌میکنم اگر واقعاً این آقایان مامورین خوبی هستند چرا آنها رااز این کارهابرمیدارند اگرخوب نیستند چرا آنهارا بجاهای‌دیگر میگمارندو یك نغمه‌هاوزمزمه‌هائی‌مرتب‌شنیده‌میشوددراطراف‌نقشه‌هائی‌که در ادارات قشونی‌کشیده‌میشود که نمیدانیم کی این نغمه‌ها از بین‌خواهد رفت‌وخاتمه خواهد یافت‌و بنده تصورنمیکنم که با این وضعی که‌ماهمه روزمی‌بینیم و این‌حرفهائی که هرروز میشنویم‌این‌اعتباراتی که هرروزبرای وزارت‌جنگ تصویب میشود چه‌میشود. بنده پیشنهاد کرده بودم که‌این ماده حذف‌شود ولی البته چون حذف ماده مورد نداشت خواستم این را عرض کنم که واقعایك فکری بکنید و الا هرروز شما تشریف‌می‌آورید‌این‌جا ولایحه‌ای‌می‌آورید یك اکثریتی‌هم هست که‌بلوایح‌رأی خواهندداد کار مملکت باین‌چیزهادرست‌نمیشود.

رئیس ـ آقای صفوی.

صفوی ـ عرض کنم مهمترین‌ماده‌ای که در این لایحه هست ماده ٤ است که‌حالاماده اول‌شده است‌راجع‌بمطالبات وبدهی‌های وزارت‌جنگ گویا آقایان تا بحال‌توجه‌نفرموده اند یا مجال ندارند بکمیسیون بودجه تشریف بیاورند که وقتی لوایح‌در آنجا مطرح‌است‌اطلاعاتی پیدا کنند که‌وقت مجلس دوسه ساعت صرف مطالبی نشود که درست‌درمطلب وارد نیست. این مطالبات وزارت جنگ که اینجا نوشته شده است‌اعتبار تازه‌ای‌نیست چیز تازه‌ای‌نیست‌مربوط بهمان طلب های‌سابق مردم‌است وچیزهای‌جزئی است‌شاید کمتر از پنجهزار ریال هم‌دارد سیصدتومان وچهارصدتومان‌ودویست وپنجاه‌تومان‌غالباً‌مربوط‌به‌پیشه‌وران جزءوبی‌بضاعت‌ومربوط بیك مردمی است که‌آقایان از آنها حمایت‌میفرمایندواینها از چندسال‌باینطرف باقیمانده‌و نداده اند وهردفعه‌درلایحه

متمم بودجه میگذارند و باز هم بمردم داده نمیشود اینها پول گوشت‌است‌پول آذوقه است (امینی ـ صورت ریزش در کمیسیون بودجه هست‌ممکن است‌آقایان بروندبه‌بینند) آنها تنها یك قسمتش است حالا در این ماده نوشته شده که وقتی‌رسیدگی‌شد ووزارت دارائی موافقت کردومحلش هم‌معین‌شد تازه بعدازانجام تمام‌آن‌جریانات اولیه کمیسیون بودجه مطالعه میکند و بعداز آنکه رسیدگی کامل کرد وفهمید که این‌مطالبات صحیح‌است‌اجازه پرداخت میدهند و پرداخت میشود و حالا هنوز صورتش را نیاورده اند ـ بنده اطلاع دارم که لشگرها از اشخاص جنس گرفته‌اند گردنها جو وکاه گرفته اند و هنوز پول آن اجناس‌را نداده اند غالب این مطالبات هم دویست تومان و پانصدتومان و هزار تومان است که اعتبار آنرا هم گرفته اند و نداده اند وصرفه‌جوئی شده است‌این مطالبات‌مربوط بمردمان‌فقیر است که بایدبحق خودشان برسند. درحوزه انتخابیه بنده یك قصابی صدوچهل من گوشت به گردان داده پنجسال است پولش را نگرفته است و رسیدهم دارد قبض انبار دارد ومکرر هم بوزارت جنگ مراجعه کردیم به دارائی ارتش مراجعه کردیم که چرا این مطالبات را نمیدهید و تا بحال‌هم نداده اند. آقایان گردانمستقل ۲۶ بوشهر صدوچهل من گوشت گرفته وهنوز پولش را نداده است این ماده‌ای که این جا پیشنهاد شده است چیز تازه نیست مطالبات سابق مردم است که بعد از آنکه مورد تصدیق وزارت دارائی واقع شد می‌آورند بکمیسیون بودجه باسناد مدارك رسیدگی‌میکند والبته اگر اشکالی نداشت پرداخته میشود (دکتر رادمنش ـ اجازه خرج‌داشته‌اند که این خرجها را کرده‌اند یا نه؟) بلی اجازه خرج داشته‌اند ولی گرفته‌اندو پول مردم را نداده اند آقا یکسال در بوشهر یخ از مردم گرفته اند برای گردان آنجا و پولش رانداده اند آقایان میدانند یخ آنجا حکم‌نان را دارد در هوای گرم اگر یخ بگردان ندهند تلف میشوند حالا این ماده‌میگوید که‌طلب‌این‌اشخاص را بعداز دوسال بدهندو هیچ‌اشکالی‌هم‌ندارد.

قبادیان ـ اجازه میفرمائید؟ به بنده نه دربرنامه دولت و نه در لایحه اختیارات اجازه داده نشد

رئیس ـ حالا هم نوبه شما نیست قبل از آقا چند نفر دیگر اجازه‌گرفته اند ومقدم هستند.

قبادیان ـ به بنده توجه نمیفرمائید بنده نوبه گرفتم و اجازه داده نشد.

جمعی از نمایندگان ـ مذاکرات کافی است.

قبادیان ـ بنده مخالفم با کفایت مذاکرات.

رئیس ـ پس باید رأی بگیریم. رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب‌شد. پیشنهادات خوانده میشود. آقای دکتر رادمنش پیشنهاد حذف ماده را کرده‌اند در موقع رأی گرفتن بماده اگر آقایان رأی ندادند حذف میشود (صحیح است) پیشنهاد آقای هاشمی:

پیشنهاد میکنم لفظ تصویب کمیسیون ازماده حذف شود

دکتر رادمنش ـ اینهم پیشنهاد حذف است.

رئیس آقای هاشمی

هاشمی ـ خیر این پیشنهاد حذف نیست حذف یك جمله از وسط ماده است و پیشنهاد اصلاحی است و مشمول تجزیه ورأی نیست بنده برای تسریع درامر پرداخت دیون دولت تصویب کمیسیون را برداشتم این کار کار محاسباتی است چه ربطی بکمیسیون بودجه دارد؟

امیر تیمور ـ اجازه میفرمائید؟

دکتر شفق ـ اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ آقای دکتر معظمی قبل‌از آقایان اجازه خواسته‌اند

دکتر معظمی عرض کنم این‌قسمت درکمیسیون بودجه فوق العاده مورد بحث ومذاکره واقع شد بالاخره بعضی از این دیونی که اظهار میکنند نسبت بوزارت جنگ محقق نیست و شاید فقط ادعا است و حقیقت ندارد وبرای اینکه یك دقت بیشتری در اینکار شده باشد از این لحاظ بالاخره کمیسیون بودجه باین نظر قانع شد که کمیسیون رسیدگی کند و رأی بدهد بعد پرداخت شود.

وزیر دارائی ـ بنده هم خواهش میکنم برای اینکه اختلافی پیدا نشود آقا پیشنهادشان را پس بگیرند و ماده پیشنهادی کمیسیون عیناً تصویب شود

هاشمی ـ پس میگیرم ولی‌خواهش میکنم مردم را زیاد معطل نکنند. پیشنهادات اینجا زیاد است و از هم تفکیك نشده خواهش میکنم هریك از آقایان که در ماده اول پیشنهادی دادند بفرمایند.

فریور ـ بنده درماده اول پیشنهادی کرده ام.

رئیس ـ پیشنهاد آقای فیروز آبادی در این ماده است قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم نودهزار نفرقشون را تقلیل به‌پنجاه‌هزار نفربدهنداول‌قروض‌وزارت‌جنگ‌رابدهندبعدبقشون‌بیفزایند

رئیس ـ آقای فیروز آبادی.

فیروز آبادی ـ خیلی متأسفم که انتظارهمهٔ ملت‌ازاین مجلس این است که بودجه‌اش را اصلاح کند وخرج‌ودخلش راتعدیل کند ولی هرروزه دیده میشود دراینجا اضافه‌خرج تصویب میشود و عایداتی تهیه نمیشود آنوقت فردا که کسر می آورند میگویند بازبایدیك‌پولی ازاین مردم گرفت آقا مابایدخرج را کم کنیم باندازهٔ دخل‌خرج کنید تافردا کسر نیاورید. بیاید بحال کسانی گریست ـ که دخل اوبودنوزده خرج بیست. خرج ماالآن دارد چه میشود؟صدتومان‌خرج داریم و عایداتمان پنجاه هم نیست و عنقریب محتاج بقرض بزرگی‌خواهید شد که چارهٔ نداشته باشید. باین نظر بنده پیشنهاد کردم و عرض میکنم که امروز الحمدلله ما با کسی جنگ‌نداریم وقوه جنگ نداریم بجهت تأمین امنیت‌مملکت هم قوای ژاندارمری داریم قشون نود هزار نفر نباشد پنجاه هزارنفر بلشدبرای‌ما کافی است‌قرضشان‌راهم‌از آن پول بدهند بانکها راهم اینقدر خالی نکنید بگذارید پول بانکها بهمین حال‌خودش باقی بلشد بنده باین نظراین پیشنهاد را کردم وانتظار دارم که مورد قبول واقع‌شود.

مخبر ـ بنده یکمرتبهٔ دیگرهم این اطمینان را بآقای فیروز آبادی دادم حالا هم این جا مطمئنتان میکنم آن خرجی که اجازه‌اش رامیخواهند جمعش قبلا پیش‌بینی‌شده و خودتان هم تصویب کردید اگر از خاطر آقا رفته باشد چه عرض کنم ولی جمع آنرا آوردیم اینجا واز تصویب مجلس گذشت آن درآمد هست و اگر درآمدی نباشد خرج تصویب نمیشود و آقا ازاین بابت فکرانی نداشته باشید و خیالتان ازاین جهت راحت باشد.

بعضی ازنمایندگان ـ پس بگیرید آقا.

فیروز آبادی ـ چون دراین عقیده باقی هستم پس نمیگیرم.

رئیس ـ فعلا عده برای رأی کافی نیست پیشنهاد دیگر خوانده میشود. پیشنهاد آقای صدر قاضی: پیشنهاد میکنم وزارت جنگ پرداخت مطالبات قبل ازشهریور ۱۳۲۰ مردم را بر مطالبات قبل از آن مقدم بدارد.

رئیس ـ آقای صدرقاضی.

صدر قاضی ـ البته بنده بشخص آقای وزیرجنگ اعتمادکامل دارم‌واین پیشنهادی راکه دادم از نقطه نظر این بود که مطالبات قبل ازشهریور ۱۳۲۰ بیشتر مربوط باهالی شهرستانها و ولایات دوردست است وآنها وسیله و مجال کافی ندارند برای مراجعه بوزارت جنگ و درمقابل آنها یکعده طلبکارانی هستند که آنها درمرکز وشهرهای‌نزدیك هستند ودسترس بیشتری بوزارت جنگ دارند ممکن است آنها زودتر مراجعه کنند و ازاین اعتبار مطالبات خودشان را وصول کنندو چیزی برای اهالی شهرستانها که مطالباتشان جلوتر و مال قبل‌از شهریور است باقی نمی‌ماند و این را هم اطمینان دارم که آقای وزیرجنگ تبعیض نمیفرمایند ولی چون ممکن است آنها دیرتر مراجعه کنند خواستم از آقای وزیرجنگ استدعا کنم موافقت کنند و مطالبات قبل از شهریور ۱۳۲۰ را مقدم بدارند واین را هم میخواستم عرض کنم اینکه آقای اردلان فرمودند که این مربوط به امنیت است صحیح است و بنده هم عرض‌میکنم در سابق البته این چیزها خیلی کوچك بنظر می آمد ولی حالا درامنیت خیلی موثر است چون مردم انتظار این را دارند که اگر از طرف

اجنبی‌ها اگرازطرف پارهٔ اشخاص تعدی نسبت بآنها بشود وزارت جنگ آنهارا درمقابل تعدی حفظ کند حالا خدای نخواسته بواسطه نداشتن اعتبار یا عدم توجه‌در این مسائل اگر مطالبات مردم را ندهند اینهم تعدی محسوب است میگویند: هرچه بکنند نمکش میزنند ـ وای بوقتی که بکنند نمك. و مردم از وزارت‌جنگ انتظار رفع تعدی را دارند وباید توجه شود که مردم خیال نکنند ازطرف وزارت جنگ هم بآنها تعدی میشود (صحیح است)

مخبر ـ یکمرتبه دیگر این پیشنهاد را بخوانند.

(بشرح سابق خوانده شد)

وزیرجنگ ـ بنده تقاضای نماینده محترم را قبول میکنم.

مخبر ـ بنده هم موافقم.

(۵ ـ موقع و دستور جلسه بعد ـ ختم جلسه)

رئیس ـ عده برای رأی کافی نیست. عده‌ای از آقایان هم میگویند چون نیمساعت بعد از ظهر است باید جلسه ختم شود و ما درمجلس نمی‌آئیم. اگر موافقت میفرمائید جلسه‌راختم کنیم (صحیح‌است) بنابراین جلسه‌راختم میکنیم

جلسه آینده روز پنجشنبه ۲۱ دی‌ماه سه ساعت قبل از ظهر دستورهم بقیه این لایحه.

(مجلس‌نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس‌مجلس‌شورای ملی ـ سیدمحمدصادق‌طباطبائی